Dirnad Economi Cymru
Economic Intelligence Wales

Dirnad Economi Cymru

Clystyrau ecwiti yng Nghymru

Ebrill 2019

Cardiff Business School
Ysgol Busnes Caerdydd

Office for National Statistics
Swyddfa Ystadegau Gwladol

Banc
BANC DATBLYGU CYMRU
DEVELOPMENT BANK OF WALES

Cynnwys

Crynodeb Gweithredol 3

1 Cyflwyniad 7

2 Cyllid ecwiti a datblygu clysytyrau ecwiti 8

3 Cyllid ecwiti a BBaCh yn rhanbarthau'r DU 12

4 Cyllid ecwiti BBaCh yng Nghymru 17

5 Canfyddiadau o ymgynghoriadau 23

6 Argymhellion 27

Atodiadau 29

Nikos Kapitsinis, Max Munday ac Annette Roberts
Uned Ymchwil Economi Cymru,
Ysgol Busnes Caerdydd
mundaymc@cf.ac.uk

Am wybodaeth bellach neu i gyflwyno adborth a chynigion ymchwil, anfonwch e-bost at:
DirnadEconomi@bancdatblygu.cymru

Mae'r Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG) wedi cynghori ar gynhyrchu'r adroddiad hwn ond nid yw'n gyfrifol am y safbwyntiau na'r ystadegau a gyflwynwyd ac nid yw wedi dilysu'r cynnwys.

Dirnad Economi Cymru Cyfyngedig, Uned Pentref Busnes Iâl, Ffordd Ellice, Wrecsam, Cymru, LL13 7YL, 11001584.

Banc Datblygu Cymru ccc (Development Bank of Wales Plc) yw cwmni daliannol Grŵp sy'n masnachu fel Banc Datblygu Cymru. Mae'r Grŵp yn cynnwys nifer o is-gwmnïau sydd wedi'u cofrestru gydag enwau gan gynnwys y llythrennau cyntaf BDC. Mae Banc Datblygu Cymru ccc yn gwmni cyllid datblygu sy'n eiddo'n llwyr i Weinidogion Cymru ac nid yw'n cael ei awdurdodi na'i reoleiddio gan yr Awdurdod Rheoleiddio Darbodus na'r Awdurdod Ymddygiad Ariannol (AYA). Mae gan Banc Datblygu Cymru (Development Bank of Wales Plc) dri is-gwmni sydd wedi'u hawdurdodi a'u rheoleiddio gan yr AYA. Sylwer nad yw Banc Datblygu Cymru ccc (Development Bank of Wales Plc) nac unrhyw un o'i is-gwmnïau yn sefydliadau bancio nac yn gweithredu fel y cyfryw. Mae hyn yn golygu na all unrhyw un o endidau'r grŵp dderbyn blaendaliadau gan y cyhoedd. Gellir dod o hyd i siart strwythur cyfreithiol cyflawn ar gyfer Banc Datblygu Cymru ccc yma bancdatblygu.cymru

Crynodeb Gweithredol

Mae'r adroddiad hwn yn archwilio mynediad busnesau bach a chanolig (BbaCh) at gyllid ecwiti yng Nghymru, ac i ba raddau y mae Caerdydd yn glwstwr ecwiti sy'n datblygu, er mwyn datblygu mwy o glystyrau o bosibl ar hyd a lled Cymru. Gellir deall clwstwr ecwiti fel lle sydd â gweithdrefnau a strwythurau sefydliadol diriaethol sy'n dod â buddsoddwyr a buddsoddeion yn agos at ei gilydd ac sy'n profi crynodiad uchel o gytundebau ecwiti. Mae Banc Busnes Prydain yn diffinio clystyrau ecwiti fel rhanbarthau lle mae gwahanol fathau o gytundebau ecwiti yn cael eu gwneud, gan fod 'trafodion cytundebau ecwiti yn tueddu i gael eu grwpio yn glystyrau daearyddol lle mae cwmnïau arloesol, gweithwyr medrus a buddsoddwyr ecwiti yn lleoli'n agos at ei gilydd.'

Cyllid ecwiti

Mae buddsoddiadau ecwiti fel arfer yn cael eu gwneud gan gronfeydd cyfalaf menter, angylion busnes, cyllidwyr torfol, buddsoddwyr corfforaethol, neu gronfeydd y Llywodraeth, ac maent yn digwydd ar wahanol gamau o ddatblygiad cwmni. Mae hyn yn cynnwys cyllid sbarduno, arian cyllido ar gyfer dechrau busnes, ariannu camau cynnar, cyllid ehangu, a chyllid amnewidiol.

Mae lefelau ariannu ecwiti yn bwysig i ddatblygiad economaidd Cymru

Canfyddir bod cwmnïau sy'n derbyn cyllid ecwiti yn dangos trosiant a thwf cyflogaeth cyflymach, ac mae ganddynt lwybrau cryfach tuag at brosesau arloesi. Mae rhanbarthau sydd â niferoedd cymharol uchel o fuddsoddiadau ecwiti yn dangos twf economaidd mwy cadarn, cyfraddau cyflogaeth cynyddol a ffyniant economaidd uchel. Fodd bynnag, mae bylchau yn y cyflenwad (a'r galw) am ecwiti BBaCh yn bodoli mewn llawer o ranbarthau ymylol y DU ac maent yn gysylltiedig â chyd-destunau cymdeithasol, economaidd a gwleidyddol sy'n benodol i ddaearyddiaeth.

Mae Banc Datblygu Cymru yn brif asiant ym maes cyllid ecwiti yng Nghymru

Mae Banc Datblygu Cymru yn chwarae rôl froceriaeth bwysig wrth ddod â BBaCh a buddsoddwyr ecwiti eraill at ei gilydd. Yn ôl nifer y buddsoddiadau, mae Banc Datblygu Cymru ymhlith y buddsoddwyr ecwiti BBaCh mwyaf yn y DU, ar ôl Seedrs, Crowdcube, Scottish Enterprise, a Syndicate Room. Gwnaeth Banc Datblygu Cymru 62 o fuddsoddiadau ecwiti yn 2017, a 77 yn 2018. Rhwng 2002 a 2018, gwnaeth Banc Datblygu Cymru (a Cyllid Cymru gynt) 628 o fuddsoddiadau ecwiti, gyda chyfanswm gwerth o £158m. Gwasanaethau proffesiynol, gweithgynhyrchu, a gwybodaeth a chyfathrebu yw prif dderbynwyr cronfeydd ecwiti Banc Datblygu Cymru.

Derbyniodd BBaCh yng Nghaerdydd 27% o werth buddsoddiadau ecwiti Banc Datblygu Cymru a 30% o nifer y buddsoddiadau yn y cyfnod 2002-2018. Mae'r crynhoad hwn wedi bod yn adlewyrchu'r galw ond mae Banc Datblygu Cymru yn ysgogydd ar gyfer buddsoddi mwy o ecwiti ar hyd a lled Cymru.

Cysyniad a datblygiad clwstwr ecwiti

Mae clystyrau ecwiti yn gydrannau allweddol o ecosystem entrepreneuraidd ranbarthol. Mae'r adroddiad yn codi rhai materion o ran y cysyniad o glystyrau ecwiti. Prin fod y term yn cael ei gydnabod mewn llenyddiaeth ymchwil, gyda mwy o ymchwil yn canolbwyntio ar y cysyniad o glystyrau ariannol a ddiffinnir fel crynodiadau gofodol o gwmnïau ariannol. At hynny, gellid deall clwstwr ecwiti o ran crynodiad y cytundebau ecwiti a wneir mewn ardal. Fodd bynnag, wrth lunio 'clwstwr' dylid ystyried tarddiad arian, yn ogystal â thiriogaeth y gyrchfan lle gwneir y buddsoddiad (lle mae derbynwyr ecwiti wedi'u lleoli). Gallai'r rhain fod ychydig yn bell oddi wrth ei gilydd fel y gallai 'clwstwr' o gytundebau ecwiti fod yn berthnasol i ddarparwyr sydd ymhell oddi wrth y derbynwyr.

Mae ffactorau sy'n effeithio ar esblygiad a thwf canolfannau ariannol wedi'u cysylltu'n agos â'r ffactorau sy'n egluro'r syniad o glystyrau ecwiti. Mae'n debygol y bydd crynhoad gofodol mewn buddsoddiadau ecwiti sy'n adlewyrchu crynodiadau o fuddsoddwyr posibl, a'r galwadau gan gwmnïau. Gall casgliad o fuddsoddwyr ecwiti mewn un lle atgyfnerthu'r galwadau am ecwiti mewn lleoliad penodol, ac mae cwmnïau sy'n agos at ddaearyddiaeth ecwiti yn fwy tebygol o dderbyn buddsoddiadau ecwiti. At hynny, mae gwybodaeth ddealledig a chyswllt wyneb yn wyneb yn ffactorau pwysig ar gyfer amlygrwydd a thwf clystyrau ecwiti.

Mae Caerdydd yn glwstwr ecwiti sy'n esblygu

Mae yna arwyddion calonogol bod darnau o'r ecosystem ecwiti eisoes ar waith a / neu'n esblygu yng Nghaerdydd. Mae gan Gaerdydd grynodiad cryf o gwmnïau gwasanaethau ariannol, a nifer fawr o gwmnïau sydd wedi elwa ar raglenni cyflymwyr busnes. Mae Caerdydd yn wannach o ran nifer y cwmnïau sy'n deillio o brifysgolion sy'n elfen allweddol arall o ecosystem ecwiti.

Ymgynghoriadau: Beth yw'r materion allweddol sy'n ymwneud â chyflenwi, a'r galw am, gyllid ecwiti yng Nghaerdydd a Chymru?

Nododd ymgynghoriadau ddiffyg cytundebau ecwiti yn cynnwys £0.5m neu fwy (er y nodir y gall Banc Datblygu Cymru fuddsoddi hyd at £5m mewn cytunebau ecwiti, ond fe nodwyd problemau wrth gyfateb y buddsoddiadau hyn â chyfalaf o ffynonellau preifat eraill). Roedd cytundebau mwy yn fwy tebygol o gael eu cynnal gan gwmnïau ecwiti preifat mawr a leolir yn Llundain yn bennaf. Ychydig iawn o BBaCh yng Nghymru sydd â'r raddfa, yr amser, yr adnoddau a'r rhagolygon twf uchel i ddenu'r math hwn o gyllid o farchnadoedd ecwiti y tu allan i Gymru.

Mae'r cyflenwad o gyllid ecwiti yng Nghymru i raddau helaeth yn adlewyrchu problem galw heb ddigon o fathau o fusnesau o ran trosiant ac elw sy'n gallu neu sydd â'r awydd i godi cyllid ariannu ecwiti ar raddfeydd mwy. Mae nifer a gwerth cytundebau'n dibynnu'n llwyr ar sylfaen fusnes y rhanbarth, yn ffactor sy'n effeithio ar yr ochr gyflenwi a galw am gyllid ecwiti, a'r rhagolygon ar gyfer datblygu clwstwr ecwiti o amgylch Caerdydd.

Mae BBaCh yng Nghymru yn fwy tebygol o amsugno cyllid ecwiti gan fuddsoddwyr sydd hefyd wedi'u lleoli yng Nghymru. Mynegwyd pryderon ynghylch a oedd cynlluniau'r llywodraeth a sefydlwyd i hybu cyflenwad symiau bach o gyfalaf risg i BBaCh yn cael eu defnyddio'n ddigonol.

Datgelodd ymgynghoriadau anawsterau ymysg BBaCh wrth fynd ati i hyrwyddo eu cynlluniau a'u hyrwyddo i ddarpar fuddsoddwyr. Ynghyd â hyn, nid oedd buddsoddwyr ecwiti yn gallu dod o hyd i BBaCh â chynlluniau buddsoddi sy'n bodloni eu meini prawf buddsoddi, gyda hyn yn gysylltiedig gydag ymwybyddiaeth entrepreneuriaid ynghylch cyfleoedd ariannu ecwiti, cynlluniau'r llywodraeth a buddsoddwyr ecwiti yn eu hardal yn isel.

Ymgynghoriadau: Sut y gall y cyflenwad o, ac y galw am, gyllid ecwiti BBaCh gael ei wella?

Mae angen rhoi ystyriaeth i wella'r cyflenwad o gronfeydd ecwiti a chyfalaf menter trwy ddefnyddio syndicetiau sy'n adeiladu ar rwydweithiau buddsoddwyr angel presennol. Yn hyn o beth, mae croeso mawr i weithgaredd diweddar Banc Datblygu Cymru yn sgil lansiad Angylion Buddsoddi Cymru, Cronfa Gyd-fuddsoddi Angylion Cymru, a gwaith i nodi buddsoddwyr angel arweiniol sydd â'r potensial i ffurfio syndicetiau.

Gellid rhoi mwy o ystyriaeth i ddenu cyfalaf gan alltudwyr o Gymru, a dangos cyfleoedd buddsoddi i'r alltudiaeth hwn. Gallai mentrau Llywodraeth Cymru fel prosiect 'Global Wales / Cymru Fyd-eang' fod yn hanfodol yn hyn o beth.

Mae'n ymddangos bod cyllid ecwiti yng Nghymru wedi'i dargedu at nifer fach o sectorau. Gellid annog buddsoddwyr ecwiti i archwilio sectorau eraill yn yr economi ranbarthol, ac edrych yn fwy gofalus ar eu meini prawf ariannu, ac a oes modd ystywio hyn i gynyddu'r mathau o BBaCh sy'n gymwys i dderbyn cyllid.

Mae angen i'r offerynnau polisi rhanbarthol fel y maent yn berthnasol i ariannu ecwiti fod wedi'u cysylltu'n well â pholisi datblygu economaidd cyffredinol yng Nghymru, a bod â chysylltiad gwell â dadleuon ynghylch y broblem cynhyrchiant yng Nghymru.

Mae cynyddu ymwybyddiaeth entrepreneuraidd o gynlluniau ariannu ecwiti ac yn enwedig manteision codi cyfalaf ecwiti yn hanfodol, gyda her i BBaCh yng Nghymru fod yn fwy 'parod ar gyfer buddsoddiad.' Mae hyfforddiant entrepreneuraidd o ran sut y gallant fynd at fuddsoddwyr a hyrwyddo cynlluniau ariannol a syniadau busnes yn effeithiol yn bwysig, yn ogystal â deall yn y meini prawf ariannu a ddefnyddir gan fuddsoddwyr ecwiti yn well.

Argymhellion:

Mae argymhellion yr adroddiad yn ymwneud â'r modd y gellir gwella'r cyflenwad o arian cyllido ecwiti a'r galw amdano yng Nghymru. Mae'r adroddiad yn dadlau nad yw'r mater datblygu ar gyfer Cymru yn ymwneud â phresenoldeb neu fel arall clwstwr ecwiti, ond yn hytrach gwella amodau cyffredinol o amgylch cyflenwad ecwiti a nodi galw am ecwiti mewn gwahanol rannau o Gymru, ac mewn ystod eang o sectorau. Yr argymhellion yw:

- Mae angen cymryd gofal wrth ddatblygu Caerdydd yn unig fel clwstwr ecwiti. Mae twf diweddar cryf a chyfansoddiad sectoraidd Caerdydd yn datgelu nifer o brosiectau sydd ar gael i fuddsoddwyr ecwiti, a chydag elfennau o'r ochr gyflenwi sydd eisoes yn eu lle, ond gyda rhai problemau'n gysylltiedig â chodi cyfalaf gan gyllidwyr sector preifat yn y rhanbarth. Mae angen mwy o ffocws ar ddatblygu'r galw am ecwiti ar hyd a lled Cymru mewn nifer ehangach o sectorau.

- Dylid gwneud mwy i dynnu sylw BBaChau Cymru am fanteision ecwiti a ffynonellau ecwiti, a'r cymorth sydd ei angen i helpu entrepreneuriaid i ddatblygu eu hachosion busnes ar gyfer ecwiti. Mae creu digon o rwydweithiau sefydliadol rhanbarthol a lleol i alluogi dysgu am bosibiliadau cyllido ecwiti yn angenrheidiol, yn ogystal â gwella gwybodaeth am gynlluniau ecwiti gwladol presennol.

- Er bod gan Gaerdydd dair prifysgol ymchwil ac felly mae nhw mewn sefyllfa unigryw i gydlynu ymdrech i gynyddu niferoedd y deilliannau, dylai cyrhaeddiad a chyflenwad cyllid ecwiti Banc Datblygu Cymru geisio gweithio gyda phrifysgolion ar hyd a lled Cymru i hwyluso cynnydd mewn deilliannau.

- Mae ffocws sectoraidd cytundebau ecwiti mewn sectorau fel gweithgynhyrchu, gwasanaethau busnes a TGCh yn bryder. Gellid annog buddsoddwyr ecwiti i fireinio eu rheolau a'u sgriniau buddsoddi er mwyn darparu ar gyfer gwahanol sectorau.

- Mae angen mwy o ymdrech i nodi galw posibl am ecwiti mewn rhannau o Gymru nad ydynt yng Nghaerdydd, gan gynnwys cwmnïau mewn ardaloedd gwledig. Yn hyn o beth, mae tynnu sylw buddsoddwyr ecwiti at gyfleoedd ar hyd a lled Cymru yn holl bwysig. Mae Banc Datblygu Cymru mewn sefyllfa dda i asesu'r galw am ecwiti ar hyd a lled y wlad.

- Mae angen ymchwilio i'r honiad bod gofynion ecwiti sy'n fwy na £0.5m yn fwy anodd eu gwasanaethu yng Nghymru. Gan fod Banc Datblygu Cymru yn gallu buddsoddi hyd at £5m mewn cytundebau ecwiti, mae hyn yn awgrymu bod yna ddiffyg cyfalaf o ffynonellau sector preifat eraill i'w gosod ochr yn ochr â chytundebau ecwiti mwy sy'n cynnwys Banc Datblygu Cymru. Mae tynnu sylw buddsoddwyr ecwiti allanol at brosiectau rhanbarthol posibl y tu allan i Dde Ddwyrain Cymru yn flaenoriaeth.

1. Cyflwyniad

Mae'r adroddiad hwn yn dilyn *Traciwr Ecwiti Busnesau Bach* 2017 Banc Busnes Prydain a nododd fod 'rhanbarthau o Loegr a ffigurau gweinyddu datganoledig yn cuddio'r amrywiad mawr yn y niferoedd cytundebau ecwiti sy'n digwydd mewn ardaloedd gan fod cytundebau ecwiti yn tueddu i gael eu grwpio yn glystyrau daearyddol lle mae cwmnïau arloesol, llafur medrus a lle mae buddsoddwyr ecwiti yn lleoli yn agos at ei gilydd'. Nododd *Traciwr Ecwiti Busnesau Bach* 2017 hefyd fod Caerdydd yn un o'r 25 Awdurdod Lleol gorau o ran nifer y cytundebau ecwiti. Er mwyn archwilio'r cysyniad hwn ymhellach, mae angen trosolwg o gyllid ecwiti yng Nghymru hefyd.

Nod yr adroddiad hwn yw archwilio:

• Mynediad BBaCh at gyllid ecwiti yng Nghymru.

• Y ffactorau sy'n egluro patrwm cytundebau ecwiti BBaCh ar hyd a lled Cymru.

• I ba raddau y mae amodau rhanbarthol yn cefnogi datblygu clwstwr ecwiti yng Nghaerdydd a'r cyffiniau.

Mae rhan nesaf yr adroddiad yn disgrifio nodweddion cyllid ecwiti, pwysigrwydd daearyddiaeth wrth lunio yr ochr galw a chyflenwad o gyllid ecwiti, a'r ffactorau sy'n pennu esblygiad clystyrau ecwiti. Mae Rhan 3 yn dadansoddi mynediad BBaCh at gyllid ecwiti yn y DU, ei ddosbarthiad daearyddol ac ymddangosiad clystyrau ac ecosystemau ecwiti.

Mae Rhan 4 yr adroddiad yn archwilio tueddiadau penodol mewn cyllid ecwiti BBaCh yng Nghymru, yn archwilio cytundebau ecwiti ar hyd a lled Cymru dros amser, ac yn archwilio nifer, gwerth a chyfnod y cytundebau ecwiti a gwblhawyd gan Banc Datblygu Cymru, cyn archwilio dosbarthiad daearyddol cyllid ecwiti yng Nghymru. Mae ffocws ar y crynodiad gofodol o weithgarwch ecwiti yng Nghaerdydd o ran y galw am, a'r cyflenwad o ecwiti.

Yna mae rhan 5 yn adolygu canfyddiadau cyfres o ymgynghoriadau a gynhaliwyd i archwilio ffactorau sy'n egluro'r galw am gyllid ecwiti i BBaCh yng Nghymru, a'r cyflenwad ohonynt, ac a ystyriodd yr hyn a ellid ei wneud i wella cyfleoedd ar gyfer buddsoddwyr ecwiti posibl mewn BBaCh yng Nghymru, yn ogystal ag entrepreneuriaid sy'n ceisio'r math hwn o gyllid, ac yna beth y gellid ei wneud i ddatblygu clwstwr ecwiti yn ardal Caerdydd.

Mae rhan olaf yr adroddiad yn cynnwys cyfres o argymhellion mewn perthynas â gwella amodau galw a chyflenwad cyllid ecwiti yng Nghymru, a'r camau y gellid eu cymryd i esblygu clwstwr ecwiti yn ardal Caerdydd yn well.

2. Cyllid ecwiti a datblygu clystyrau ecwiti

2.1. Cyllid ecwiti

Mae cyllid ecwiti yn cynnwys codi arian drwy ddosbarthu cyfranddaliadau o stoc cyffredin neu stoc a ffefrir. Gall ecwiti gynnig enillion elw cryf ar fuddsoddiad lle mae cwmnïau'n llwyddiannus ac yn tyfu, ond fe all fod yn gyllid lle mae risg ynghlwm iddo i fuddsoddwyr a does dim gwarant y bydd yna enillion ariannol rheolaidd. Felly, mae buddsoddwyr ecwiti fel arfer yn chwilio am gyfleoedd gyda chwmnïau twf uchel sydd â chynlluniau busnes cryf ac argyhoeddiadol. Fodd bynnag, yn groes i ddyled, lle mae'r benthyciwr yn talu llog, mae buddsoddwr ecwiti yn rhannu elw, ond hefyd y colledion. Yn anochel, gall buddsoddi mewn ecwiti gynnwys rhyw gymaint o wanhau perchnogaeth a rheolaeth o ran perchennog y cwmni.

Gall buddsoddiad ecwiti ddigwydd ar wahanol gamau o ddatblygiad cwmni ac mae'n cynnwys cyllid ariannu sbarduno, cyllid dechrau busnes, ariannu cam cynnar, cyllid ehangu, cyllid newydd, neu "ariannu fwlturiaeth." Mae buddsoddiadau ecwiti fel arfer yn cael eu gwneud gan gronfeydd cyfalaf menter, angylion busnes, cyllidwyr torfol, buddsoddwyr corfforaethol, a chronfeydd y Llywodraeth. Efallai na fydd buddsoddwyr ecwiti yn darparu arian yn unig ond mewnbwn rheolaethol yn ogystal â stoc o gyngor busnes.

Mae'r cyflenwad o gyllid ecwiti, yng nghyd-destun datblygiad economaidd Cymru, o ddiddordeb o achos nifer o ffactorau:

- Mae cwmnïau sy'n derbyn cyllid ecwiti yn dangos trosiant cyflymach a thwf cyflogaeth.[1]
- Mae cyllid ecwiti wedi'i gysylltu â chynnydd yn effeithlonrwydd prosesau arloesi cadarn.[2]
- Mae'r rhanbarthau sydd â niferoedd cymharol uchel o fuddsoddiadau ecwiti yn dangos twf economaidd mwy cadarn, cyfraddau cyflogaeth cynyddol a ffyniant economaidd uchel.

Mae cyllid ariannu ecwiti wedi tyfu'n gryf yn ystod y blynyddoedd diwethaf yn erbyn cefndir o gyfansoddiad newidiol mewn buddsoddiad busnes, yn aml yn disodli buddsoddiad llif arian, yn enwedig mewn busnesau gyda llif arian negyddol neu gwmnïau ifanc ac uwch-dechnoleg.[3] Fel arfer, trafodir cyllid ecwiti o ran corfforaethau mawr a fasnachwyd yn gyhoeddus, yn hytrach na chwmnïau micro a bach, gyda hyn yn rhannol oherwydd y gost gymharol uchel sy'n gysylltiedig ag ariannu ecwiti ar gyfer BBaCh.

Fodd bynnag, mae'r amgylchedd economaidd o ran buddsoddiadau ecwiti wedi newid, gyda chostau gostyngol yn gysylltiedig â chyllid ecwiti, gwell amodau mynediad ar gyfer buddsoddiadau ecwiti ar gyfer BBaCh a chyda rheolwyr cronfeydd yn chwilio am fuddsoddiadau y tu hwnt i gwmnïau mawr a chyfalafol.[4]

[1] Beauhurst (2018) *The Scaleup Index 2018*. Ar gael yn: http://www.scaleupinstitute.org.uk/wp-content/uploads/2018/11/ScaleUp-Index-2018-FINAL.pdf
[2] Frontier Economics (2013) *Exploring the impact of private equity on economic growth in Europe*. Ar gael yn: https://www.investeurope.eu/media/12929/Frontier-Economics-Report.pdf
[3] Chen, J. and Quang, T. (2012) *International Financial Integration and Economic Growth: New Evidence on Threshold Effects*. Paris, Paris School of Economics.
[4] Allayannis, G. and Mozumdar, A. (2004) The impact of negative cash flow and influential observations on investment-cash flow sensitivity estimates. *Journal of Banking and Finance* 28, 901–930

Mae ymchwil yn nodi bylchau cysondeb ecwiti ar gyfer BBaCh gyda hyn yn gysylltiedig â chyd-destunau cymdeithasol, economaidd a gwleidyddol sy'n benodol i ddaearyddiaeth. [5] Diffinnir y bylchau hyn fel 'ystod amcangyfrifedig o feintiau cytundebau ecwiti sy'n derbyn cymharol ychydig o fuddsoddiad gan fuddsoddwyr preifat, yn aml oherwydd materion strwythurol neu nodweddion o'r economi yn amddifadu buddsoddiad yn y gwerthoedd hyn'.[6] Nid yw'r bylchau ariannu hyn wedi'u dosbarthu'n gyfartal ar draws lleoliadau, gan amlygu rôl hanfodol daearyddiaeth mewn marchnadoedd ecwiti.

2.2. Mae daearyddiaeth o bwys: clystyrau ecwiti

Mae daearyddiaeth o bwys mewn marchnadoedd ecwiti, wrth i ranbarthau a dinasoedd wahaniaethu o ran eu strwythur ariannol, gyda hyn yn benderfynydd o grynodiad gofodol buddsoddiadau ecwiti. **Mae'n bosibl y bydd cysyniad clwstwr ecwiti yn cael ei gysyniadu fel lle sydd â gweithdrefnau a strwythurau sefydliadol pendant sy'n dod â buddsoddwyr a buddsoddeion yn agos at ei gilydd ac yn profi crynodiad uchel o gytundebau ecwiti**. Mae Banc Busnes Prydain yn diffinio clystyrau ecwiti fel rhanbarthau lle mae cytundebau ecwiti amrywiol yn cael eu gwneud, gan fod 'cytundebau ecwiti yn tueddu i gael eu grwpio yn glystyrau daearyddol lle mae cwmnïau arloesol, gweithwyr medrus a buddsoddwyr ecwiti yn lleoli yn agos at ei gilydd.'[7]Efallai mai un agwedd ar glystyrau ecwiti yw bod rhwydwaith dwys o fuddsoddwyr angel busnes yn bresennol.

Mae angen tynnu sylw at dri mater ar y dechrau mewn perthynas â chlystyrau ecwiti.

- Ychydig o gydnabyddiaeth y mae'r term yn ei gael mewn llenyddiaeth ymchwil. Mae papurau academaidd yn canolbwyntio ar y cysyniad o glystyrau ariannol a ddiffinnir fel crynodiadau gofodol o gwmnïau ariannol, gyda'r ochr gyflenwi ar gyfer sawl math o gyllid corfforaethol.
- Gellid deall clwstwr ecwiti o ran crynodiad y cytundebau ecwiti a wneir mewn ardal. Fodd bynnag, mae cytundebau ecwiti yn wahanol i lifau ecwiti, gyda'r olaf yn ymwneud â llif daearyddol cyfalaf ariannol o un lle i'r llall. Yna, wrth lunio 'clwstwr', dylid ystyried tarddiad arian (lle mae darparwyr ecwiti yn seiliedig), yn ogystal â'r diriogaeth cyrchfan lle gwneir y buddsoddiad (lle mae derbynwyr ecwiti wedi'u lleoli). Gallai'r rhain fod ychydig yn bell oddi wrth ei gilydd fel y gallai 'clwstwr' o gytundebau ecwiti fod yn berthnasol i ddarparwyr sydd ymhell oddi wrth y derbynwyr. Yn yr adroddiad hwn mae'r ffocws yn fwy ar ble mae derbynwyr ecwiti wedi eu lleoli. Mae hyn yn dod â rhagdybiaeth ymhlyg, yn achos BBaCh, bod llawer o'r buddsoddwyr yn agos at y cwmnïau yn ddaearyddol fel eu bod yn cael mynediad at wybodaeth werthfawr sydd ar gael i fuddsoddwyr lleol / rhanbarthol yn hytrach na buddsoddwyr mwy anghysbell. [8] Gall y dybiaeth hon fod yn fwy priodol mewn rhai achosion nag eraill.

[5] Klagge, B. and Martin, R. (2005) Decentralized versus centralized financial systems: is there a case for local capital markets? *Journal of Economic Geography* 5, 387-421.
[6] British Business Bank (2018) *Small business finance markets 2017/18*. Ar gael ar: https://www.british-business-bank.co.uk/wp-content/uploads/2018/02/Small-Business-Finance-Markets-2018-Report-web.pdf
[7] British Business Bank (2017) *Small Business Equity Tracker*. Ar gael ar: https://www.british-business-bank.co.uk/wp-content/uploads/2017/07/239-Small-Business-Equity-Tracker-Report_2017WEB.pdf
[8] Wójcik, D. (2009) Proximity in secondary equity markets. In G.L. Clark, A. Dixon, and A. Monk (eds). *Managing Financial Risks: From Global to Local*, pp. 141–161. Oxford, Oxford University Press.

- Yn drydydd, er bod y ffocws yn yr adroddiad hwn ar gytundebau ecwiti, mae'r ymgynghoriadau a gynhaliwyd i lywio'r gwaith yn dangos nad yw'r data sydd ar gael yn nodi'r holl gytundebau ecwiti. Mae Banc Busnes Prydain yn awgrymu nad oes ffynhonnell ddata sy'n cipio pob cytundeb, ac fe ddisgwylir hyn oherwydd natur breifat rhai buddsoddiadau ecwiti.[9] At hynny, gyda ffocws ar BBaCh, mae cwmnïau ecwiti yn llai tebygol o gael eu hadrodd gan gwmnïau neu fuddsoddwyr. Yn hanfodol, nid oes dyletswydd gyfreithiol i adrodd yn gyhoeddus ar fuddsoddiadau ecwiti.

2.3. Datblygu clystyrau ecwiti

Disgwylir i ffactorau sy'n effeithio ar esblygiad a thwf canolfannau ariannol yn gyffredinol fod â chysylltiad agos â'r ffactorau sy'n egluro clystyrau ecwiti. Mae rhanbarthau a dinasoedd yn wahanol o ran strwythur ariannol, a chryfder yr ochr galw a chyflenwi ar gyfer cyllid ecwiti. Mae hyn yn golygu ei bod yn debygol y bydd crynhoad gofodol mewn buddsoddiadau ecwiti sy'n adlewyrchu crynodiadau o fuddsoddwyr o'r ochr gyflenwi a galwadau gan gwmnïau.

At hynny, ni ellir cyfathrebu gwybodaeth yn hawdd bob amser ar draws pellter,[10] yn enwedig materion sydd yn ymwneud â'r cyd-destun busnes a nodweddion meddal BBaCh. Mae hyn yn golygu bod agosrwydd gofodol rhwng buddsoddwyr a buddsoddeion yn bwysig o ran ansawdd llif gwybodaeth a lleihau anghymesuredd gwybodaeth. Gallai'r broblem wybodaeth amherffaith weithio i annog clystyrau o weithgarwch lle gellir rhannu gwybodaeth yn haws ymhlith gwahanol fathau o fuddsoddwyr.[11] O ganlyniad, mae casgliad o fuddsoddwyr ecwiti mewn un lle yn atgyfnerthu lefel uchel o alw am ecwiti mewn lleoliad penodol, ac mae cwmnïau sy'n agos at ddaearyddiaeth ecwiti yn fwy tebygol o dderbyn buddsoddiadau ecwiti.

Yn gyffredin â chlystyrau diwydiant, mae gwybodaeth ddealledig a chyswllt wyneb-yn-wyneb yn ffactorau pwysig ar gyfer ymddangosiad a thwf clystyrau ecwiti.[12] Mae cysylltiadau agos a rhwydweithiau sy'n seiliedig ar rannu gwybodaeth a deallusrwydd yn cael eu rhwystro gan bellter ac maent wedi'u hadeiladu'n well ar gysylltiadau wyneb yn wyneb.[13] Mae'r un ffactorau hyn yn effeithio ar esblygiad deinamig clystyrau ecwiti. Gellid denu buddsoddwyr i leoliadau lle mae busnesau wedi eu clystyru, ond efallai bod yr un clwstwr o gwmnïau wedi bod yn gysylltiedig ag argaeledd cyfalaf ecwiti yn barod. Er enghraifft, weithiau mae clystyrau ecwiti yn gysylltiedig â chlystyrau uwch-dechnoleg rhanbarthol datblygedig, gan fod cyllid cyfalaf menter ac ecwiti yn targedu busnesau technoleg uchel a thwf uchel.[14] Mae'r clystyru hwn yn ysgogi buddsoddiad ecwiti ymhellach wrth i fuddsoddwyr greu eu rhwydweithiau eu hunain yn seiliedig ar rannu gwybodaeth a deallusrwydd rhyngddynt eu hunain fel mecanwaith i gynhyrchu gwybodaeth ddealledig, cynnal diwydrwydd dyladwy ehangach ar fuddsoddiadau a chynhyrchu mynegiad o'r enillion disgwyliedig o fewn sectorau rhanbarthol.

At hynny, gall deoryddion busnes a chyflymwyr sy'n cefnogi busnesau i gyflawni twf uchel, hefyd wneud buddsoddiadau ecwiti yn y cwmnïau hyn.[15] O ganlyniad, gallai clystyrau ecwiti ac uwch-dechnoleg 'greu… synergeddau rhwydweithio sy'n atgyfnerthu ei gilydd rhwng entrepreneuriaid, cyfryngwyr, a chyfalafwyr menter.'[16]

---

[9] British Business Bank (2017) *Small Business Equity Tracker. Gweler troednodyn 7.*
[10] Martin, R. (ed.) (1999) *Money and the Space Economy*. Chichester, John Wiley & Sons.
[11] Martin, Ret al. (2005) Spatial proximity effects and regional equity gaps in the venture capital market: evidence from Germany and the United Kingdom. *Environment and Planning A,* 37, 1207-1231.
[12] Wójcik, D. (2009) gweler yn gynharach.
[13] Gertler, M. (2003) Tacit knowledge and the economic geography of context, or the undefinable tacitness of being (there). *Journal of Economic Geography* 3, 75-100.
[14] Norton, R. (2001) *Creating the New Economy: The Entrepreneur and US Resurgence* Cheltenham, Edward Elgar.
[15] Beauhurst (2018) Ar gael ar: https://about.beauhurst.com/accelerating-the-uk-report/
[16] Martin, R., et al. (2005) gweler yn gynharach.

Mae agosrwydd at farchnadoedd trefol mawr hefyd yn arwyddocaol ar gyfer gweithgarwch buddsoddi ecwiti. Mae lefelau crynhoi yn effeithio ar nifer y buddsoddwyr, nifer y cwmnïau twf uchel, ac ochr y cyflenwad ecwiti o ran doniau / talentau, sgiliau a chyfalaf dynol.[17] Mae'r ffactorau hyn hefyd yn atgyfnerthu eu hunain mewn crynoadau mawr, a gellir eu gosod ar wahân i ffactorau sefydliadol ehangach fel sefydlogrwydd gwleidyddol, ymddiriedolaeth gymdeithasol a'r amgylchedd busnes ehangach, y dangoswyd eu bod yn ffactorau sylweddol ar gyfer llifau ecwiti a dyfodiad canolfannau ariannol lleol.[18]

Yn seiliedig ar yr adolygiad o lenyddiaeth, mae cyfres o ffactorau yn bwysig wrth bennu esblygiad clystyrau ecwiti. Crynhoir y ffactorau hyn yn Ffigur 1.

Ffigur 1: Ffactorau mewn esblygiad clwstwr ecwiti

[17] MacKinnon, A., Cumbers, A. (2019) Introduction to Economic Geography: Globalization, Uneven Development and Place. NY Routledge.
[18] Osei-Assibey, E. and Adu, S.O. (2016) Determinants of portfolio equity flows to Sub-Saharan Africa. *African Journal of Economic and Management Studies* 7, 446-461.

3. Cyllid ecwiti a BBaCh yn rhanbarthau'r DU

Mae economi'r DU yn cydweddu gydag achos cyffredin o ddaearyddiaeth o fuddsoddwyr ecwiti a chyfalafwyr menter sydd wedi'u canoli'n gryf. Mae gwerth cyfalafu y farchnad gwmnïau sydd wedi'u lleoli yn ardal Llundain Fawr ar Gyfnewidfa Stoc Llundain fel arfer yn fwy na chwe gwaith cymaint â chynnyrch domestig gros y rhanbarth. Yn ogystal, mae tua 75% o gwmnïau cyfalaf menter y DU wedi'u lleoli yn ardal Llundain Fawr. Mae'r system ariannol ganolog hon yn effeithio ar botensial twf clystyrau ecwiti mewn rhanbarthau sydd ar ei hôl hi yn y DU, gyda goblygiadau i gyfalaf ecwiti sy'n llifo i BBaCh yn yr un rhanbarthau hyn.[19]

Disgwylir i BBaCh mewn rhanbarthau sydd ar ei hôl hi yn y DU gael trafferth codi arian o gronfeydd yn Llundain oherwydd costau uchel trafodion, anghymesuredd gwybodaeth a risg uchel o'i gymharu â'r enillion ar fuddsoddiadau. Gwelwyd bod rhannau mwy ymylol o'r DU yn wynebu prinder cymharol o fuddsoddiadau ecwiti.[20]

3.1. Cyllid ecwiti BBaCh

Mae nifer a maint y cytundebau ecwiti yn BBaCh y DU wedi cynyddu yn y cyfnod hyd at 2017. Yn 2011, roadd 480 o fuddsoddiadau ecwiti newydd wedi'u gwneud gyda gwerth o £1.25bn, tra yn 2017, cyrhaeddwyd nifer y buddsoddiadau ecwiti newydd 1,744 gyda chyfanswm gwerth o £8.6bn. Y prif sectorau o ran cytundebau ecwiti y DU yw gweithgareddau technoleg uchel a gwasanaethau busnes a phroffesiynol. Mewn perthynas â'r cam buddsoddi, mae'r BVCA yn awgrymu, yn 2017, bod 41 o gwmnïau yng Nghymru wedi derbyn cyfalaf menter (buddsoddiad o £18m), 9 wedi derbyn cyfalaf twf (£21m), a 4 wedi derbyn cyfalaf allbrynu (£21m). Mae hyn yn cymharu â 384 o gwmnïau yn y DU sy'n derbyn cyfalaf menter (buddsoddiad o £463m), 259 wedi derbyn cyfalaf twf (£991m), a 158 wedi derbyn buddsoddiadau allbrynu (£8.26bn). Mae'r ffigurau BVCA ar gyfer cwmnïau o bob maint.[21]

Ffigur 2: Buddsoddiadau ecwiti yn BBaCh y DU 2011-17[22]

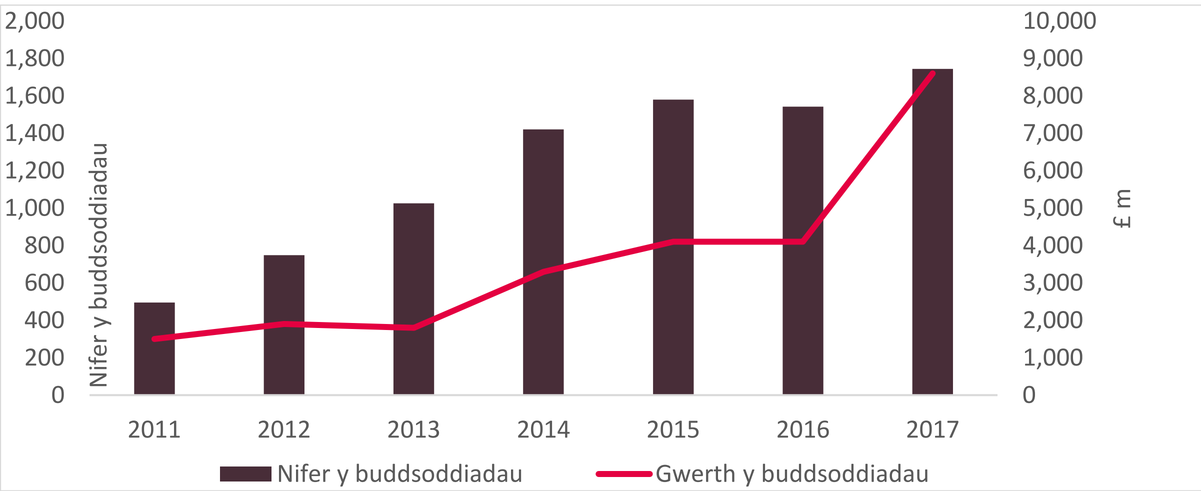

[19] Klagge, B. and Martin, R. (2005) gweler yn gynharach.
[20] Martin, R., et al. (2005) gweler yn gynharach.
[21] BVCA (2017) BVCA Report on Investment Activity 2017. Ar gael ar: https://www.bvca.co.uk/Portals/0/Documents/Research/Industry%20Activity/BVCA-RIA-2017.pdf?ver=2018-07-05-190000-180&timestamp=1530813602675
[22] Data yn deillio o adroddiadau blynyddol Banc Busnes Prydain ar gyllid ecwiti BBaCh yn y DU yn y *Traciwr ecwiti busnesau bach*.

Yn ôl *Monitrydd Cyllid BBaChau*, dim ond 3% o BBaChau yn y DU a ddefnyddiodd gyllid ecwiti yn 2018.[23] Mae rhywfaint o amrywiaeth ar draws bandiau maint cyflogaeth gwahanol.

Nododd Banc Busnes Prydain (2014) fod 9% o gwmnïau canolig eu maint yn y DU yn gwneud defnydd o gyllid ecwiti, y rhan fwyaf ohonynt mewn gweithgynhyrchu. Roedd gwerth y cyllid a godwyd rhwng £2m a £50m ar gyfer 29% o fentrau canolig a ddefnyddiodd gyllid ecwiti. Cododd un rhan o bump o gwmnïau canolig lai na £0.5m o gyllid ecwiti. Tai ecwiti preifat yn y DU oedd y buddsoddwyr dominyddol yn yr achosion hyn. Mewn 9% o'r achosion lle'r oedd cwmnïau canolig yn defnyddio ecwiti, ffynhonnell yr arian oedd buddsoddwyr Angel ac mewn 10% o achosion roedd y ffynonellau yn gyfalafwyr menter. Mewn mwy na hanner y cwmnïau a arolygwyd a gefnogwyd gydag ecwiti, cafodd y buddsoddwr ecwiti ei gynnwys ar fwrdd y cwmni.

Datganodd Banc Busnes Prydain (2014) mai'r prif reswm pam nad oedd cwmnïau canolig eu maint ddim am ddefnyddio cyllid ecwiti oedd oherwydd bod digon o gyllid ar gael o ffynonellau eraill. Datgelodd eu hymchwil hefyd fod cyllid ecwiti yn amhoblogaidd oherwydd canfyddiadau negyddol mewn perthynas â ffocws buddsoddwyr ecwiti ar elw tymor byr, dealltwriaeth allanol arwynebol o anghenion busnes, gwrthdaro posibl rhwng cynlluniau buddsoddwyr a'r strategaeth fusnes, a phryderon ynglŷn â rheoli'r cwmni. O ganlyniad, roedd cyllid ecwiti yn llawer is na'r rhestr o opsiynau ar gyfer ariannu BBaCh, ar ôl cyllid mewnol a benthyciadau / gorddrafftiau banc.

3.2. Patrymau daearyddol mewn ariannu ecwiti BBaCh

Datgelodd ymchwil cynnar i mewn i fuddsoddiadau cyfalaf menter fod bylchau ecwiti BBaCh yn bodoli mewn llawer o ranbarthau ymylol, a bylchau penodol o ran sectorau fel gwyddorau bywyd, technoleg gwybodaeth, a gweithgareddau'r cyfryngau. Nid yw daearyddiaeth ganolog system ariannol y DU yn atal bodolaeth marchnadoedd cyfalaf rhanbarthol / lleol.[24]

Fodd bynnag, yn y cyfnod rhwng 2011-2016, dywedodd Banc Busnes Prydain (2017) fod y mwyafrif o BBaCh a oedd â chefnogaeth ecwiti wedi'u lleoli yn Llundain a'r De Ddwyrain. Er enghraifft, yn 2016, gwnaethpwyd 47% o'r holl gytundebau ecwiti ar gyfer BBaCh yn y DU yn Llundain, gan gyfrif am 56% o swm buddsoddi ecwiti BBaCh y DU, er mai dim ond 20% o fentrau twf uchel oedd yn Llundain. Yn 2017, roedd 52% o fuddsoddiadau ecwiti BBaCh newydd wedi'u lleoli yn Llundain. Mae'r ffigurau hyn yn awgrymu nad yw cytundebau ecwiti yn cael eu cyflwyno'n ddigonol mewn rhanbarthau ymylol o gymharu â'u cyfran o gwmnïau twf uchel.

Darperir mewnwelediad arall trwy ymchwil sy'n archwilio lleoliad buddsoddiadau a wnaed gan angylion busnes. Nododd IFF Research (2017) fod 58% o angylion busnes a arolygwyd wedi buddsoddi mewn busnesau yn Llundain, 15% yn Yr Alban, 6% yng Ngogledd Iwerddon a dim ond 5% (8 mewn niferoedd absoliwt) yng Nghymru.[25] Yng Nghymru, mae 160 o angylion yn rhwydwaith Angylion Buddsoddi Cymru, gyda thua 85% yn byw yng Nghymru, tra bod y 15% sy'n weddill yn byw mewn mannau eraill yn y DU / dramor. Canfu IFF Research (2017) hefyd fod 57% o angylion busnes a arolygwyd ganddynt hwy yn Llundain a De-ddwyrain Lloegr. Cyfran Yr Alban o angylion busnes y DU oedd 8%, Canolbarth Lloegr 7%, De-orllewin Lloegr 5%, Gogledd Iwerddon 4%, a dim ond 2% yng Nghymru.

---

[23] BDRC (2018) M*onitrydd Cyllid BBaCh Ch 2018.* Ar gael ar: http://www.bva-bdrc.com/wp-content/uploads/2019/03/BVABDRC_SME_Finance_Monitor_Q4_2018_FINAL.pdf

[24] Mason, C. and Harrison, R. (2002) The Geography of Venture Capital Investments in the UK. *Transactions of the Institute of British Geographers* 27, 427-451.

[25] IFF Research (2017) *Business Angel Spotlight.* Ar gael ar: https://www.british-business-bank.co.uk/wp-content/uploads/2017/12/Business-Angels-2017-Research-Findings-compressed-FINAL.pdf

Mae Ffigur 3 yn dangos cytundebau ecwiti fesul 10,000 o BBaCh yn ôl rhanbarth y DU, a nifer y cyfalafwyr menter fesul 10,000 o BBaCh yn ôl rhanbarth y DU, ac mae'n datgelu gwahaniaethau amlwg. Nid yw Cymru yn perfformio'n dda o ran nifer y cyfalafwyr menter fesul 10,000 o BBaCh, ond mae ganddi berfformiad cryfach ar nifer y cytundebau ecwiti fesul 10,000 o BBaCh. Cymru yw'r rhanbarth sydd â'r trydydd nifer uchaf o gytundebau ecwiti fesul 10,000 o BBaCh yn y DU. Er nad yw hyn o reidrwydd yn golygu *llawer* o fuddsoddiad ecwiti o ran gwerth, gallai'r *nifer* fawr o dderbynwyr buddsoddiad ecwiti awgrymu symiau buddsoddi cyfartalog is.

Ffigur 3: Cytundebau ecwiti a nifer y cyfalafwyr menter fesul 10,000 BBaCh yn ôl rhanbarth y DU [26]

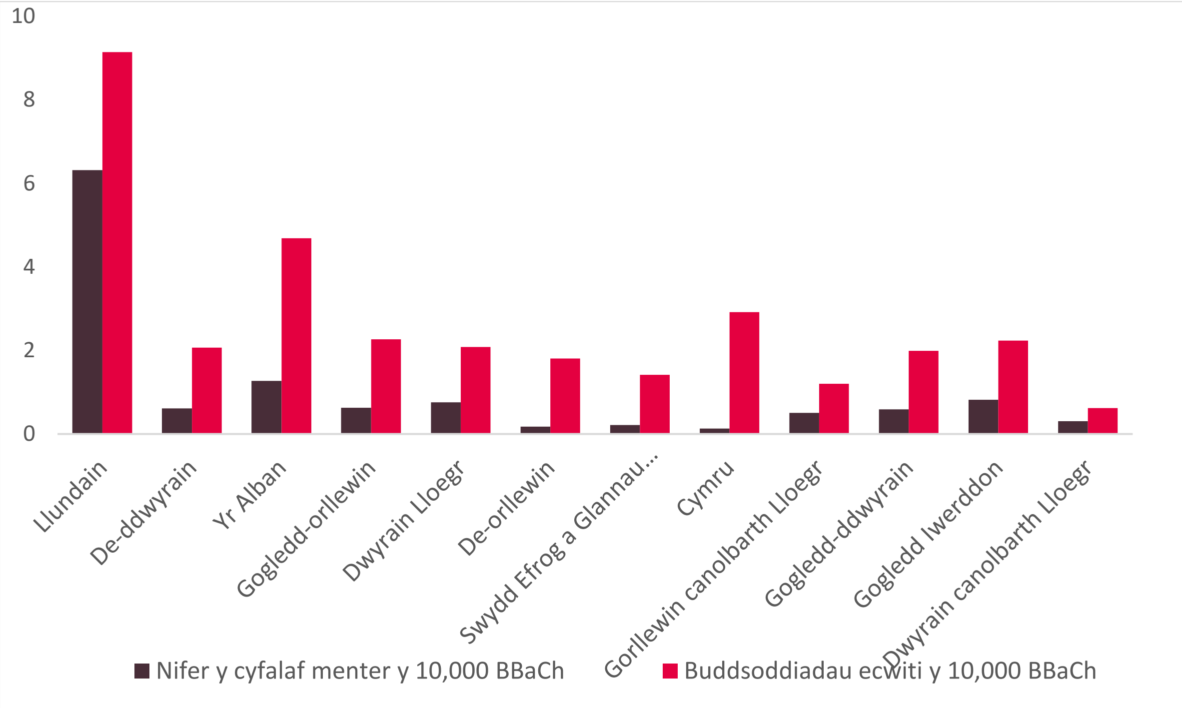

Darparodd yr *UK Business Angel Market* Banc Busnes Prydain (2018) hefyd wybodaeth am nifer y cytundebau ecwiti gan y ganolfan ariannol ranbarthol (Ffigur 4). Datgelodd y dadansoddiad sylfaenol hynny fod:

- **Caeredin** yn arbenigo mewn busnesau newydd uwch-dechnoleg. Rhwng 2015 a 2017, gwnaed 114 o fuddsoddiadau ecwiti newydd yn bennaf yn ymwneud â meddalwedd a sectorau busnes a phroffesiynol.
- **Manceinion** wedi cofnodi 81 cytundeb ecwiti newydd o 2015 i 2017. Roedd sectorau mawr o ran twf a buddsoddiad ecwiti yn cynnwys technoleg (meddalwedd), gwasanaethau busnes a phroffesiynol, a chyfathrebu.
- **Bryste** yn arbenigo mewn cwmnïau technoleg a'r diwydiant micro-electroneg. Rhwng 2015 a 2017, cofnododd Bryste 63 o gytundebau ecwiti, yn enwedig mewn meddalwedd.
- **Caerdydd** wedi cofnodi 50 cytundeb ecwiti newydd rhwng 2015 a 2017. Roedd sectorau sylweddol o ran cytundebau ecwiti yn cynnwys meddalwedd, a gwasanaethau busnes a phroffesiynol.

[26] IFF Research (2017) gweler uchod.

Ffigur 4: Nifer y cytundebau ecwiti mewn dinasoedd penodol yn y DU [27]

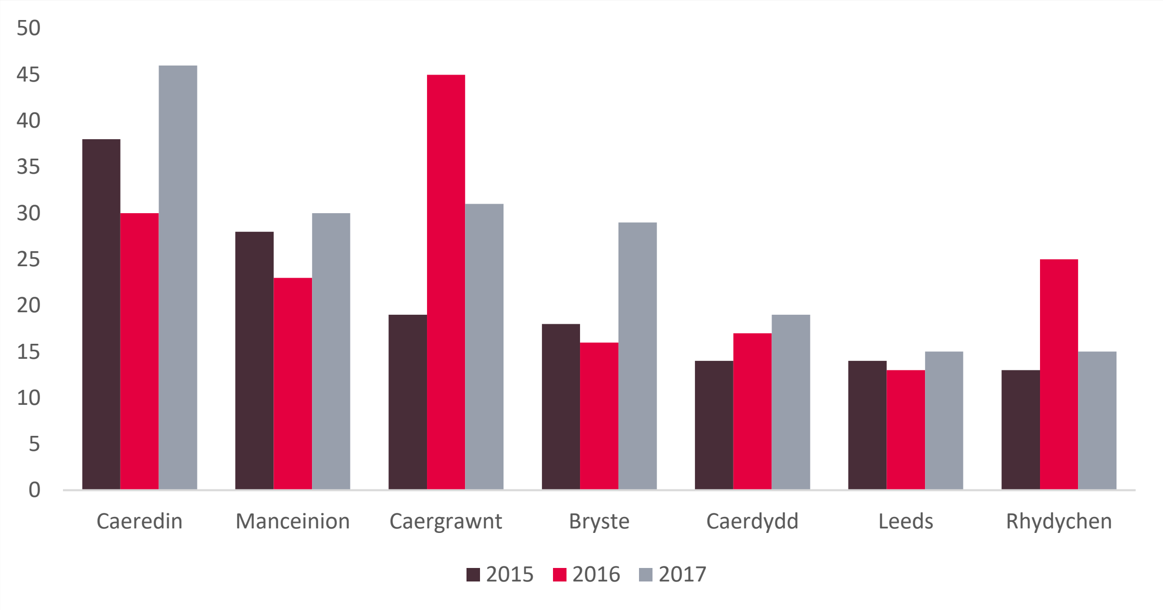

3.3. Cyflenwad ecwiti ac ecosystemau entrepreneuraidd yn y DU

Mae presenoldeb clystyrau o weithgarwch busnes, ynghyd â chyflenwad cyllid ecwiti cryf yn elfennau allweddol o ecosystem entrepreneuraidd. Gellid deall bod ecosystem o'r fath yn dod â phrif asiantau a rhanddeiliaid ynghyd er mwyn helpu cymuned entrepreneuraidd i dyfu, ac i gefnogi arloesedd i greu budd economaidd.

Mae prif elfennau ecosystem entrepreneuraidd yn cynnwys: y wladwriaeth, sefydliadau ymchwil, busnesau, a chyfalaf cyllid risg.[28] Mae'r ecosystem yn dod â'r gymuned entrepreneuraidd yn agos at y tair cymuned arall. Yn gyntaf, mae'n dod yn agos at brifysgolion er mwyn cael gafael ar ddoniau / talentau. Yn ail, yn agos at fuddsoddwyr cyfalaf er mwyn codi arian a thrawsnewid gweledigaethau a syniadau i gynhyrchion a gwasanaethau. Yn drydydd, agosrwydd at y llywodraeth a allai ddod ag adnoddau a chymhellion addas sy'n cyflymu twf busnes ac sydd ag effeithiau lleol dynamig wrth gynyddu'r agosrwydd rhwng rhanddeiliaid allweddol.

Mae cydrannau dilynol ac eilaidd ecosystem yn cynnwys cronfa lafur arbenigol fawr, rheolwyr effeithlon, parthau menter neu ganolfannau cydweithio, gwasanaethau ariannol amrywiol, a chyllid ail rownd.[29] Mae'r cyfuniad o'r agweddau hyn yn creu elfennau allanol cadarnhaol, megis arloesedd a gorlif o wybodaeth a throsglwyddo technoleg.

Yn y DU, mae Llundain, Rhydychen a Chaergrawnt yn enghreifftiau o ecosystemau entrepreneuraidd, yn ôl Banc Busnes Prydain (2018). Ystyrir pob un o'r lleoliadau hyn isod, cyn symud, yn rhan nesaf yr adroddiad, i ganolbwyntio mwy ar gyflwr ecwiti yng Nghymru.

---

[27] British Business Bank (2018) *The UK business angel market*. Ar gael ar: https://www.british-business-bank.co.uk/wp-content/uploads/2018/06/Business-Angel-Reportweb.pdf
[28] Engel, J. (2014) *Global Clusters of Innovation: Entrepreneurial Engines of Economic Growth around the World*. Northampton, Edward Elgar.
[29] British Business Bank (2017) *Small Business Equity Tracker 2017*. See earlier.

Llundain: Mae Dinas Llundain yn effeithio ar ardal Llundain Fawr gyda chanolbwynt gofodol gweithgarwch ariannol yn cael effeithiau gorlifol o ran gwybodaeth, technoleg a chyfalaf dynol. Llundain yw un o'r canolfannau technolegol mwyaf arwyddocaol yn y byd, ac mae ymysg y pum canolfan ariannol fyd-eang uchaf. Mae sefydliadau ymchwil Llundain yn gymharol gryf, gan ddenu unigolion â sgiliau uchel, tra hefyd yn cynnal nifer uchel o gyflymwyr a deoryddion, yn ogystal â buddsoddiad sylweddol mewn deilliannau prifysgolion. [30] Ar y sail hon, mae ecosystem entrepreneuraidd Llundain yn darparu dwysedd critigol o wybodaeth ac arbenigedd ariannol, ynghyd â nifer fawr o lafur medrus, pobl fusnes a gwasanaethau cefnogol. Mae Llundain wedi cael ei hadnabod fel yr ecosystem sy'n perfformio orau yn Ewrop, yn enwedig o ran busnesau newydd**.** [31]

Mae **Caergrawnt a Rhydychen** yn ddinasoedd gyda nifer cymharol uchel o gytundebau ecwiti o ystyried eu maint bach. Yn ôl Banc Busnes Prydian (2018), derbyniodd 148 o fusnesau yng Nghaergrawnt a Rhydychen fuddsoddiad ecwiti yn 2015-2017. Mae elfennau pwysig o'r ecosystem hon yn cynnwys presenoldeb sefydliadau ymchwil sylweddol, gyda'r prifysgolion yn cefnogi syniadau graddedigion trwy gyfrwng cynlluniau Menter Prifysgol Caergrawnt a Phrifysgol Rhydychen, sy’n golygu cefnogaeth i lawer o'r busnesau newydd uwch-dechnoleg yn yr ardaloedd hyn. Mae arbenigedd, gwybodaeth, cymorth ariannol a seilwaith i gyd yn cydfodoli ac yn rhyngweithio â busnesau yng nghoridor Rhydychen-Caergrawnt. At hynny, mae agosrwydd Rhydychen a Chaergrawnt i ganolfan ariannol Llundain a Llywodraeth y DU o fudd i'r meysydd hyn o ran datblygu ecosystemau. Mae gweithgareddau economaidd mawr sy'n denu ecwiti yn cynnwys meddalwedd a gwyddorau bywyd, tra bo’r rhan fwyaf o fentrau yn ddwys o ran gwybodaeth, gyda ffocws penodol ar fiotechnoleg.

[30] Penningtons Manches (2017) *Academic spinouts a report on the funding of UK spinouts 2016-2017*. Ar gael yn: https://www.penningtons.co.uk/media/1314304/academic-spinouts-a-report-on-the-funding-of-uk-spinouts-2016-2017.pdf
[31] Startup Genome (2018) Global Startup Ecosystem Report 2018 Succeeding in the New Era of Technology. Ar gael yn: https://startupgenome.com/reports/2018/GSER-2018-v1.1.pdf

4. Cyllid ecwiti BBaChau a chlystyrau ecwiti yng Nghymru

Fe grynhoir elfennau allweddol o'r ochr cyflenwi cyllid ecwiti yng Nghymru yn Ffigur 5, gan wahanu elfennau o ddarpariaeth breifat o elfennau ymyrraeth y wladwriaeth i gefnogi buddsoddiad ecwiti. Yn anochel, mae cefnogaeth breifat a chyhoeddus yn cydblethu yn ymarferol.

O ran y cyflenwad o gyllid ecwiti yng Nghymru, mae Banc Datblygu Cymru yn asiant allweddol, ac ystyrir manylion eu buddsoddiad ecwiti BBaCh yn ddiweddarach yn yr adran hon. Mae Angylion Buddsoddi Cymru yn rhwydwaith buddsoddwyr angel amlwg, ac mae'n ceisio dod â syndicetau ynghyd a hwyluso mwy o fuddsoddiad ar hyd a lled Cymru.

Mae angen deall presenoldeb Banc Datblygu Cymru yn nhermau newidiadau yn y cyflenwad ar gyfer cyllid ecwiti. Yn ystod y 1990au, roedd sawl swyddfa ranbarthol o fuddsoddwyr ecwiti wedi'u lleoli yng Nghaerdydd. Fodd bynnag, mae swyddfeydd dethol buddsoddwyr bellach wedi gadael yr ardal gyda buddsoddwyr ecwiti yn canolbwyntio mwy ar gwmnïau twf uchel a chytundebau mwy a geir yn bennaf mewn ardaloedd y tu allan i Gymru. At hynny, roedd ymddangosiad a datblygiad y rhyngrwyd a gwelliannau TGCh cyffredinol yn galluogi buddsoddwyr ecwiti i sgrinio, gwerthuso a chyfathrebu â buddsoddwyr presennol a darpar fuddsoddwyr yng Nghymru o bell. Er enghraifft, roedd gan y grŵp 3i lawer o swyddfeydd rhanbarthol gan gynnwys Caerdydd, ond caewyd llawer o'r swyddfeydd hyn yn y 2000au oherwydd prinder cyfleoedd buddsoddi addas.[32] Enghraifft arall yw banc buddsoddi N M Rothschild & Sons Limited a arferai fod â swyddfa ranbarthol yng Nghaerdydd, a gaeodd hefyd yn 1995 oherwydd diffyg llif cytundebau.

Ffigur 5: Elfennau o'r ochr cyflenwi ecwiti yng Nghymru

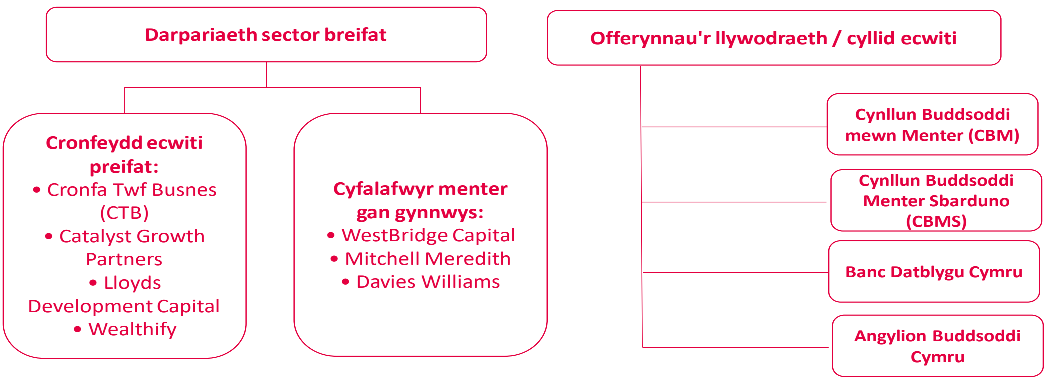

4.1. Cytundebau ecwiti ar draws Cymru dros gyfnod o amser

Mae data ar gytundebau ecwiti yng Nghymru o ansawdd amrywiol, gyda gwahanol ffynonellau'n dod i gasgliadau gwahanol ar raddfa'r cytundebau ecwiti a'u gwerth sylfaenol.

[32] Gweler https://www.thetimes.co.uk/article/3i-office-closures-end-restructuring-8mzvznqcg8z, a https://www.telegraph.co.uk/finance/4470692/3i-shuts-Wales-office-citing-shortage-of-entrepreneurs.html

Mae Traciwr Ecwiti Busnesau Bach Banc Busnes Prydain yn datgelu bod cytundebau ecwiti yng Nghymru wedi cynyddu o 29 yn 2015 i 45 yn 2017 (Tabl 1). Roedd y flwyddyn 2017 yn flwyddyn lwyddiannus i gytundebau ecwiti newydd yng Nghymru.

Tabl 1: Nifer y cytundebau ecwiti newydd yng Nghymru[33]

Cymru	Nifer y cytundebau	% twf mewn blwyddyn	% o fargeinion ecwiti y DU	Amcangyfrif o werth y cytundebau £m	% o werth y DU
2011	19	-	4	15	1.2
2012	21	10.5	4.2	20	1.3
2013	20	-4.8	3.8	10	0.7
2014	27	35	3.3	40	1.7
2015	29	7.4	2.3	50	1.4
2016	34	17.2	3	34	1.0
2017	45	32.4	3	59	1.0

Roedd cytundebau ecwiti a gwblhawyd yng Nghymru yn cynrychioli 3% o nifer y buddsoddiadau ecwiti yn y DU yn 2017, tra bod Yr Alban wedi cofnodi 8.1% a Gogledd Iwerddon 1.4%. Felly, mae cyfran Cymru o gytundebau ecwiti yn agos at faint cymharol ei heconomi o'i gymharu â'r DU.

Gwerth y cytundebau ecwiti newydd yng Nghymru yn 2017 oedd £59 miliwn, sef 1% o gyfanswm gwerth buddsoddiadau ecwiti y DU. Mae Tabl 1 yn dangos bod cyfran Cymru o gyfanswm gwerth ecwiti y DU wedi bod yn dirywio ers 2014. Mae data mwy diweddar ar gael gan Beauhurst (2019) sy'n datgelu bod 71 o gytundebau ecwiti wedi'u gwneud yng Nghymru yn 2018.[34] Mae rhywfaint o wahaniaeth yn yr amcangyfrifon ar nifer y cytundebau ecwiti yn dibynnu ar y ffynhonnell. Nid yw unrhyw ffynhonnell ddata yn debygol o nodi pob cytundeb o fewn blwyddyn benodol, sy'n amlwg yn dadansoddiad Dirnad Economi Cymru o ddata buddsoddi Banc Datblygu Cymru sy'n dangos bod nifer ei fuddsoddiadau yn uwch na'r hyn a nodwyd yn Nhabl 1 a Beauhurst (2019). Un mater allweddol yma yw bod rhai ffynonellau'n nodi cytundebau cwbl newydd yn unig, ac mae eraill yn cynnwys ail a thrydydd rownd o gyllid ecwiti.

O ran dosbarthiad sectoraidd, mae Banc Busnes Prydain (2018) yn awgrymu bod y rhan fwyaf o gytundebau ecwiti yng Nghymru wedi'u cynnal mewn sectorau busnes a gwasanaethau proffesiynol a meddalwedd, gan gynnwys TGCh a biotechnoleg.[35]

Mae Tabl 2 yn dangos bod cyfran Cymru o nifer y cytundebau ecwiti yn y DU hefyd yn agos at ei chyfran o gwmnïau twf uchel, gyda hyn yn un dangosydd yn unig o'r galw disgwyliedig am gyllid ecwiti.

[33] Data sydd yn deillio o adroddiadau blynyddol Banc Busnes Prydain ar gyllid ecwiti BBaCh yn y DU o'r enw *Small business equity tracker*.
[34] Beauhurst (2019) *The Deal. Equity investment in the UK 2018.* Ar gael yn: https://about.beauhurst.com/research/the-deal/
[35] British Business Bank (2017) *Small business equity tracker 2017*. Gweler yn gynharach.

Tabl 2: Cyfranddaliadau rhanbarthol cytundebau ecwiti yn y DU a chwmnïau twf uchel[36]

	2017	
	Cytundebau ecwiti (% y DU)	Cwmnïau twf uchel (% y DU)
Cymru	3	4
Yr Alban	8	7
G. Iwerddon	1	2
De Gorllewin	6	9
Llundain	52	20
De Dwyrain	10	15

4.2. Cytundebau ecwiti Banc Datblygu Cymru

Mae Banc Datblygu Cymru yn chwaraewr mawr mewn cyllid ecwiti yng Nghymru, gyda'r Banc hefyd yn chwarae rôl broceriaeth gwybodaeth bwysig wrth ddod â BBaCh a buddsoddwyr ecwiti at ei gilydd. Mae Banc Datblygu Cymru ymhlith y buddsoddwyr ecwiti BBaCh mwyaf yn y DU, ar ôl Seedrs, Crowdcube, Scottish Enterprise a Syndicate Room.[37]

Gwnaeth Banc Datblygu Cymru 62 o fuddsoddiadau ecwiti yn 2017, gyda gwerth o £14m, a 77 yn 2018, gyda gwerth o £23m. O gymharu â'r data yn Nhabl 1, mae hyn yn dangos bod Banc Datblygu Cymru yn cyfrif am gyfran gymharol uchel o nifer y buddsoddiadau yng Nghymru ond cyfran is o gyfanswm gwerth y buddsoddiadau hyn. Unwaith eto, nid yw unrhyw ffynhonnell ddata yn debygol o nodi pob cytundeb ecwiti yng Nghymru o fewn blwyddyn benodol (gweler uchod).

Rhwng 2002 a 2018 gwnaeth y Banc (a Chyllid Cymru yn flaenorol) 635 o fuddsoddiadau ecwiti, gyda chyfanswm o werth £158m, gyda buddsoddiad ecwiti cyfartalog o tua £280,000 (Ffigur 6). Mae'n bwysig nodi yma fod gwybodaeth Banc Datblygu Cymru ar gytundebau ecwiti yn cynnwys ail a thrydydd rownd o fuddsoddiad.

Ffigur 6: Dadansoddiad o weithgaredd buddsoddi ecwiti Banc Datblygu Cymru 2002-18[38]

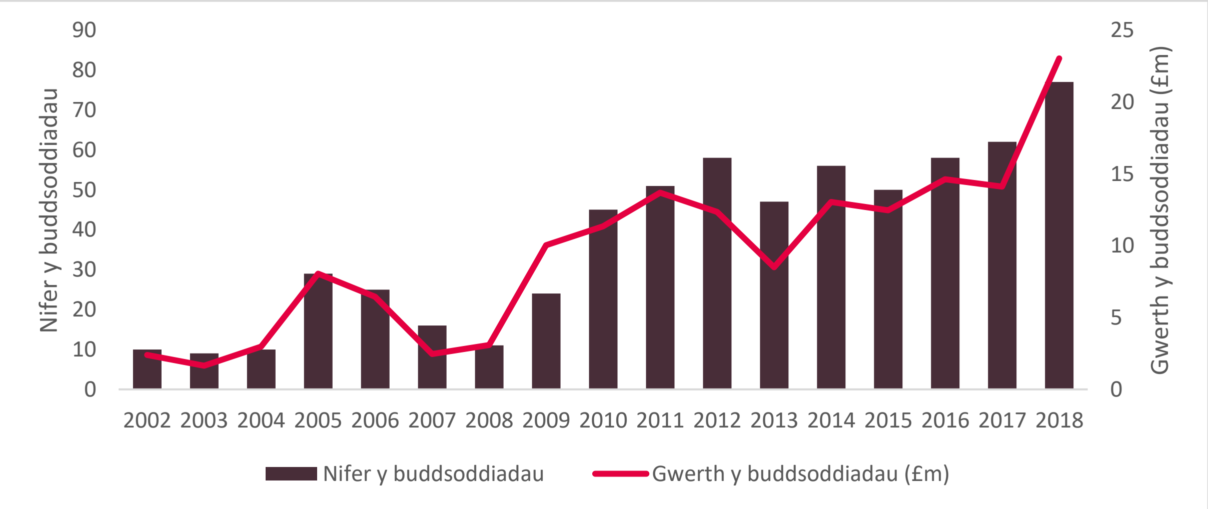

[36] British Business Bank (2018) *Small business equity tracker 2018*. Ar gael yn: https://www.british-business-bank.co.uk/wp-content/uploads/2018/07/Equity-Tracker-Report-2018.pdf
[37] Beauhurst (2019) *The Deal. Equity investment in the UK 2018.* Ar gael yn: https://about.beauhurst.com/research/the-deal/
[38] Data sy'n deillio o Banc Datblygu Cymru.

Mae Ffigur 7 yn dangos dosbarthiad sectoraidd cytundebau ecwiti Banc Datblygu Cymru o £158m. Gwasanaethau proffesiynol, gweithgynhyrchu, a gwybodaeth a chyfathrebu yw prif dderbynwyr cronfeydd ecwiti.

Ffigur 7: Dosbarthiad canrannau o gytundebau ecwiti Banc Datblygu Cymru yn ôl sector (2002-2018)[39]

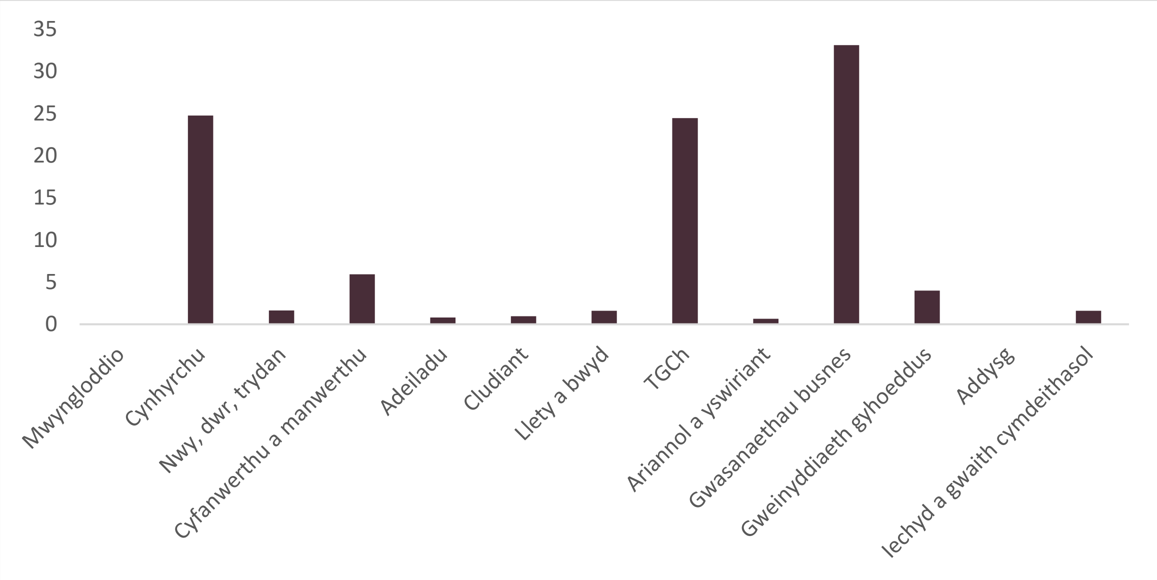

4.3. A yw Caerdydd yn glwstwr ecwiti sy'n esblygu?

Mewn termau cymharol, mae llawer o gyflogaeth Cymru mewn gwasanaethau ariannol ac yswiriant wedi'i leoli yn ardal Caerdydd. Er enghraifft, mae'r cyniferydd lleoliad (CLl) a nodwyd yn Nhabl 3 yn dangos yr arbenigedd sydd gan Gaerdydd mewn gwasanaethau ariannol ac yswiriant. Pe bai gan Gaerdydd yr un gyfran o gyflogaeth mewn gwasanaethau ariannol ac yswiriant ag economi Prydain gyfan yna byddai'r gwerth CLl yn 1.0. Mae gwerthoedd uwch nag 1 yn datgelu arbenigedd cymharol yn y sector.

Tabl 3: Lefel cyflogaeth gwasanaethau ariannol yng Nghaerdydd a Chymru[40]

	Cyflogaeth mewn miloedd (2017)		
	Caerdydd	**Cymru**	**Prydain Fawr**
Cyfanswm cyllid ac yswiriant	13.0	29.5	1,040.5
Cyfanswm cyflogaeth	214.0	1,268.0	30,950.0
CLl Caerdydd i Brydain Fawr	1.8		
CLl Cymru i Brydain Fawr	0.7		

[39] Data sy'n deillio o Banc Datblygu Cymru.
[40] Ffynhonnell: Data sy'n deillio o NOMISWEB, BRES, SYG (ONS).

Mae Tabl 4 yn dangos data o Fanc Busnes Prydain a adolygwyd yn gynharach yn yr adran hon. Yma defnyddir yr wybodaeth i ddangos cyfran y cytundebau ecwiti BBaCh yng Nghaerdydd. Yn 2015, gwnaed 14 o'r 29 o gytundebau ecwiti BBaCh yng Nghymru yng Nghaerdydd, yn 2016, 17 o'r 34, ac yn 2017, 19 o'r 45. Yn y cyfnod byr hwn mae nifer y cytundebau ecwiti newydd yng Nghaerdydd wedi cynyddu'n raddol.

Tabl 4: Nifer y cytundebau ecwiti newydd yng Nghymru

	Nifer y cytundebau yng Nghymru	Nifer y cytundebau yng Nghaerdydd	Nifer y cytundebau yng Nghaerdydd (% o Gymru)
2015	29	14	48
2016	34	17	50
2017	45	19	42

Mae Banc Busnes Prydain (2018) yn dangos, yn yr un modd â chytundebau ecwiti drwy Gymru gyfan, fod gwasanaethau busnes a phroffesiynol yn gweld y mwyafrif o gytundebau yng Nghaerdydd, gyda meddalwedd, yn enwedig TGCh a biotechnoleg hefyd yn derbyn cyllid ecwiti.

O fuddsoddiadau ecwiti BBaCh a wnaed gan Banc Datblygu Cymru yn y cyfnod hirach 2002-18, (gweler Atodiad A) mae tua 70% wedi cael eu gwneud i BBaCh yn Ne Ddwyrain Cymru. Derbyniodd BBaCh yng Nghaerdydd 27% o werth buddsoddiadau ecwiti Banc Datblygu Cymru. Fodd bynnag, derbyniodd Caerdydd yn unig 187 o fuddsoddiadau yn y cyfnod, gyda chyfanswm gwerth o dros £42m. Mae'r crynodiad hwn wedi bod yn adlewyrchiad o'r galw, ond mae Banc Datblygu Cymru yn sbardun ar gyfer buddsoddi mwy o ecwiti ar hyd a lled Cymru.

Mae ardaloedd mwy gwledig wedi tueddu i dderbyn cyfran llawer is o fuddsoddiadau ecwiti yn nhermau gwerth. Sylwer mai dim ond 13% o werth buddsoddiadau ecwiti Banc Datblygu Cymru yn y cyfnod 2002-18 a dderbyniodd ardaloedd awdurdodau lleol Wrecsam, Sir y Fflint, Castell-nedd Port Talbot, Merthyr Tudful, Ynys Môn, Caerfyrddin, a Cheredigion.

I ba raddau oes gan Gaerdydd nodweddion clwstwr ecwiti sy'n esblygu? Mae Ffigur 8 yn dilyn o'r deunydd adolygu cynharach yn yr adroddiad hwn, ac yn crynhoi cydrannau ecosystem ecwiti lwyddiannus, gan amlygu rolau i'r llywodraeth, sefydliadau ymchwil, darparwyr cyfalaf a busnesau.

Ffigur 8: Cydrannau ecosystem ecwiti

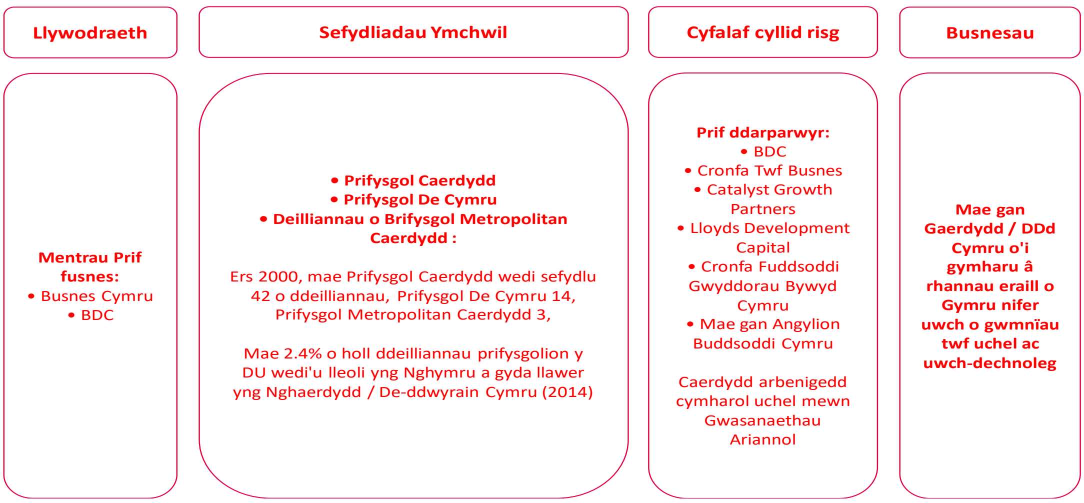

Yng Nghaerdydd mae yna arwyddion calonogol bod darnau o ecosystem ecwiti eisoes ar waith a / neu'n esblygu. Er enghraifft, mae gan y ddinas grynhoad cryf o ddarparwyr gwasanaethau ariannol. Mae gan Gaerdydd hefyd nifer fawr o gwmnïau sydd wedi elwa ar raglenni cyflymwyr busnes (152 yn 2017).[41] Mae cyflymyddion yng Nghaerdydd yn cynnwys IndyCube, Accelerate: Clinical Innovation Accelerator, NatWest Entrepreneur Accelerator Hub, Accelerator Wales, ac Innovation Point. Mae rôl y sbardun mewn clystyrau ecwiti yn bwysig. Ar wahân i gyllid uniongyrchol, rhaglenni cyflymwyr, ochr yn ochr â deoryddion a gofodau cydweithio, yn galluogi casglu gwybodaeth a goroesi technoleg. Darganfu Beauhurst (2018) fod maint y buddsoddiad ecwiti yn sylweddol uwch ar gyfer cwmnïau sydd wedi bod yn rhan o raglenni sbarduno / cyflymu.[42]

Mae gan Gaerdydd hefyd elfennau ecosystem o ran mannau deori. Mae deoryddion busnes yng Nghaerdydd (ac awdurdodau lleol cyfagos) yn cynnwys IndyCube, ICE Cymru, Labordy Eagle Barclays, Cardiff Medicentre, Marina Tec, a Space2b.Business incubators.[43]

Mae Caerdydd a Chymru yn wannach o ran nifer y cwmnïau sy'n deillio o'r Brifysgol. Gall deilliannau'r Brifysgol gyfrannu at dwf clwstwr ecwiti. Amcangyfrifwyd mai dim ond 2.4% o ddeilliannau prifysgolion y DU oedd wedi'u lleoli yng Nghymru yn 2014, o'i gymharu â 4.5% yng Ngogledd Iwerddon, 20.3% yn Yr Alban, a 72.8% yn Lloegr.[44] Ym mlwyddyn ariannol 2016-17, gwelodd Cymru fuddsoddiad cyfalaf o £2m yn deillio o brifysgolion, gyda Gogledd Iwerddon yn cofnodi'r un swm. Gwelodd Yr Alban fuddsoddiad cyfalaf o £30m yn deillio o brifysgolion, Llundain £103m, a £306m[45] yn Ne-ddwyrain Lloegr. Y Banc Datblygu yng Nghymru oedd y prif ariannwr yng Nghymru a'r 14eg buddsoddwr pwysicaf yn y DU yn deillio o brifysgolion.[46]

Yn gryno, ar rai dangosyddion mae Cymru (ac yn wir Caerdydd) wedi gweld nifer a gwerth llai o gytundebau ecwiti nag a ddisgwylid o ystyried maint yr economi. Fodd bynnag, mae angen cydbwyso hyn yn erbyn nifer y cwmnïau twf uchel yn y rhanbarth a fyddai'n elwa o gyllid ecwiti a byddai hynny o ddiddordeb i fuddsoddwyr ecwiti sy'n chwilio am elw masnachol ar fuddsoddiad. Heb os, mae gan Gaerdydd gyfres o ffactorau a ddangosir yn Ffigur 1 a Ffigur 8 i fod yn gynhwysion clwstwr ecwiti. Ymchwiliwyd i ansawdd sylfaenol y cynhwysion hyn o ran llywodraeth, sefydliadau ymchwil, cyfalaf cyfalaf a phrosiectau busnes trwy gyfres o ymgynghoriadau.

[41] Beauhurst (2018) Ar gael ar: https://about.beauhurst.com/accelerating-the-uk-report/
[42] Beauhurst (2018) Ar gael ar: https://about.beauhurst.com/accelerating-the-uk-report/
[43] Bone, J. et al (2017) *Business incubators and accelerators: the national picture.* Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/608409/business-incubators-accelerators-uk-report.pdf
[44] Hewitt-Dundas, N. (2015) Profiling UK university spin-outs. Ar gael yn: https://www.enterpriseresearch.ac.uk/wp-content/uploads/2015/07/ERC-ResPap35-M.-Hewitt-Dundas.pdf
[45] Penningtons Manches (2017) *Academic spinouts a report on the funding of UK spinouts 2016-2017*. Ar gael yn: https://www.penningtons.co.uk/media/1314304/academic-spinouts-a-report-on-the-funding-of-uk-spinouts-2016-2017.pdf
[46] Penningtons Manches (2017) *Academic spinouts a report on the funding of UK spinouts 2016-2017*. Ar gael ar: https://www.penningtons.co.uk/media/1314304/academic-spinouts-a-report-on-the-funding-of-uk-spinouts-2016-2017.pdf

5. Canfyddiadau o ymgynghoriadau

Ymgynghorwyd â sefydliadau gan gynnwys: Banc Datblygu Cymru; Catalyst Growth Partners[47]; Gambit Corporate Finance[48]; Banc Busnes Prydain; Cronfa Twf Busnes[49]; Wealthify[50]; ac Alacrity[51].

Nod yr ymgynghoriadau oedd archwilio materion yn ymwneud â chyflwr presennol cyllid ecwiti BBaCh yng Nghymru, cyflwr y cyflenwad a'r galw am gyllid ecwiti, a phatrymau daearyddol, ac gydag elfennau o'r rhain yn nodi i ba raddau y gellid ystyried Caerdydd yn benodol fel clwstwr ecwiti sy'n dod i'r amlwg. Datgelodd yr ymgynghoriadau nifer o gryfderau, gwendidau, cyfleoedd a bygythiadau ar gyfer twf cyllid ecwiti BBaCh yng Nghymru, sydd wedi'u crynhoi yn rhan olaf y rhan hon.

5.1. Y cyflenwad a'r galw am ecwiti yng Nghymru

Dyma'r materion allweddol o'r ymgynghoriadau:

- Ystyriwyd bod y cyflenwad o fuddsoddiad sbarduno (yn amrywio o £15,000 i £500,000) yng Nghymru ar gyfer busnesau cyfnod cynnar yn ddigonol, gyda'r buddsoddiadau hyn yn cynnwys buddsoddwyr angel yn bennaf. Gwelwyd bod mwy o broblem gyda chytundebau dros £0.5m lle nad oedd cyflenwad cyllid ecwiti yn ddigonol. Ar gyfer y symiau mawr hyn sy'n fwy na £0.5m bydd angen i BBaCh fel arfer geisio cyllid ecwiti y tu allan i Gymru, gan ganolbwyntio ar Lundain. Fodd bynnag, ychydig iawn o gwmnïau sydd â'r raddfa, yr amser, yr adnoddau a'r rhagolygon twf uchel sydd â'r gallu i godi'r math hwn o gyllid o'r farchnad ecwiti y tu allan i Gymru.
- Mae Banc Datblygu Cymru yn gallu cynnig pecynnau ariannu ecwiti o fwy na £0.5m ond gellir ei gyfyngu yn ei weithgarwch gan ddiffyg trosoledd sector preifat rhanbarthol i gyd-fynd â'i fuddsoddiadau, a chyda graddfa ei weithgareddau buddsoddi ecwiti yn cael ei gyfyngu gan reolau cymorth gwladol.
- Mae'r cyflenwad o gyllid ecwiti yng Nghymru i raddau helaeth yn adlewyrchu problem galw heb ddigon o fathau o fusnesau o ran trosiant ac elw sy'n gallu neu sydd â'r awydd i godi gwerthoedd mwy o gyllid ecwiti. Mae Cymru hefyd yn cynnwys niferoedd is o fusnesau technoleg uchel a thwf uchel sydd yn aml yn denu buddsoddwyr ecwiti o ystyried eu hangen i gynhyrchu elw masnachol o'u buddsoddiadau.
- Er y cydnabuwyd y gall cronfeydd ecwiti â ffocws rhanbarthol gyfrannu at dwf economaidd rhanbarthol, mae nifer a gwerth y cytundebau yn dibynnu'n llwyr ar sylfaen fusnes y rhanbarth, ffactor sy'n effeithio ar yr ochr gyflenwi a galw am gyllid ecwiti, a rhagolygon ar gyfer datblygu clwstwr ecwiti o amgylch Caerdydd.
- Roedd BBaCh yng Nghymru yn fwy tebygol o ddenu cyllid ecwiti gan fuddsoddwyr sydd hefyd wedi'u lleoli yng Nghymru, gyda hyn yn atgyfnerthu pwysigrwydd agosrwydd gofodol rhwng buddsoddwyr a buddsoddwyr i oresgyn materion anghymesuredd gwybodaeth a hwyluso gwybodaeth ddealladwy a chysylltiadau wyneb yn wyneb.

---

[47] Cronfa fuddsoddi sy'n seiliedig yng Nghymru yn 2014 gyda phortffolio o fuddsoddi yng Nghaerdydd, Casnewydd ac Abertawe.
[48] Cwmni cynghori cyllid corfforaethol annibynnol sy'n darparu gwasanaethau i gwmnïau preifat a chyhoeddus.
[49] Cronfa fuddsoddi sydd â swyddfa yng Nghaerdydd.
[50] Cronfa fuddsoddi sydd â swyddfa yng Nghaerdydd.
[51] Elusen addysgol, sy'n ceisio mentora a hyfforddi graddedigion i greu'r genhedlaeth nesaf o gwmnïau uwch-dechnoleg yng Nghymru.

- Gallai'r pellter daearyddol o Lundain a De Ddwyrain Lloegr achosi problemau penodol i gwmnïau sy'n ceisio cyllid mewn ardaloedd y tu allan i Dde Ddwyrain Cymru. Mae cwmnïau sy'n ceisio cyllid ecwiti mewn rhannau o Ogledd Cymru yn debygol o gael eu gwasanaethu'n well o ganolfannau trefol a elwir yn 'Bwerdy Gogleddol / Northern Powerhouse'.

- Cododd yr ymgynghoriadau bryderon ynghylch a oedd cynlluniau'r llywodraeth a sefydlwyd i hybu cyflenwad symiau bach o gyfalaf risg i BBaCh yn cael eu defnyddio'n ddigonol. Mae hyn yn amlwg yn ffactor wrth ddatblygu clystyrau ecwiti. Yn y cyswllt hwn, mae'n ddiddorol bod cyfran y mentrau yng Nghymru rhwng 2014-15 a 2016-17 a oedd naill ai'n defnyddio'r Cynllun Buddsoddi mewn Menter neu'r Cynllun Buddsoddi Menter Sbarduno yn 1.9% ar gyfartaledd, tra, er enghraifft, ffigur De Ddwyrain Lloegr yw 16% a'r Alban ychydig dros 4%.[52]

- Nododd ymgynghoriadau anawsterau i BBaCh wrth fynd ati i hyrwyddo eu cynlluniau a'u hyrwyddo i ddarpar fuddsoddwyr. Ynghyd â hyn, nid oedd buddsoddwyr ecwiti yn gallu dod o hyd i BBaCh â chynlluniau buddsoddi sydd yn bodloni eu meini prawf buddsoddi, gyda hyn yn gysylltiedig ag ymwybyddiaeth entrepreneuriaid isel o gyfleoedd ariannu ecwiti, cynlluniau'r llywodraeth a buddsoddwyr ecwiti yn eu hardal. Roedd yn ymddangos bod hyn yn atgyfnerthu canfyddiadau diweddar yr arolwg, er enghraifft, gyda 66% o berchnogion BBaCh yn arolwg *Monitro Cyllid BBaCh* o Ch4 2018 yn gwybod dim ond ychydig am gyllid ecwiti.[53]

5.2. Gwella amodau cyflenwi a galw ariannu ecwiti BBaCh yng Nghymru

Er bod ymgyngoreion yn cydnabod y byddai rhai cyfyngiadau ar y galw am gyllid ecwiti oherwydd y sylfaen fusnes ranbarthol, roedd awgrymiadau ar sut y gellid gwella amodau o ran cyllid ecwiti. Mae'r materion allweddol a godwyd wedi cael eu crynhoi isod:

- Datgelodd yr ymgynghoriadau fod angen rhoi ystyriaeth i wella'r cyflenwad o gronfeydd ecwiti a chyfalaf menter trwy ddefnyddio syndicetiau ffurfiol a oedd yn adeiladu ar rwydweithiau buddsoddwyr angel presennol. Cynghrair dros dro yw syndicet sy'n cael ei ddatblygu gan grŵp o fuddsoddwyr i wneud cytundeb ariannu mawr. Byddai syndicetiau o'r fath yn cael eu harwain gan fuddsoddwyr technoleg profiadol ac yn caniatáu i unigolion rannu risgiau a chyfuno eu hadnoddau, eu gwybodaeth a'u sgiliau. Er bod syndicetiau o'r fath yn bodoli, byddai datblygiad pellach yma yn galluogi unigolion â syniadau i'w cyfleu, a gyda'r disgwyliad y bydd y syndicadau hyn yn rhan bwysig o ecosystem ecwiti. Yn y cyd-destun hwn mae lansiad rhwydwaith Angylion Buddsoddi Cymru a Chronfa Gyd-fuddsoddi Angylion Cymru gan Fanc Datblygu Cymru yn ddatblygiadau pwysig gan y bydd y mentrau hyn yn gweithio i nodi buddsoddwyr angel arweiniol ac annog datblygu syndicetiau.

---

[52] HMRC (2018) *Enterprise Investment Scheme Seed Enterprise Investment Scheme and Social Investment Tax Relief.* Ar gael ar: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/710986/May_2018_Commentary_EIS_SEIS_SITR_National_Statistics.pdf . British Business Bank (2017) *The benefits of diverse smaller business finance markets*. Ar gael ar: https://british-business-bank.co.uk/wp-content/uploads/2017/09/291-Diversity-Report-2017-LR.pdf

[53] BDRC (2018) *SME Finance Monitor Q4 2018.* Ar gael ar: http://www.bva-bdrc.com/wp-content/uploads/2019/03/BVABDRC_SME_Finance_Monitor_Q4_2018_FINAL.pdf

- Gallai datblygu Angylion Buddsoddi Cymru yn y dyfodol elwa ar ddysgu parhaus o arferion gorau o ranbarthau eraill, fel y Rhwydwaith 'Archangels' yn Yr Alban. Mae hwn yn syndicâd angel wedi'i ffurfioli, gyda thua 100 o fuddsoddwyr unigol, ac fe ddadleuir ei fod yn elfen bwysig o esblygiad clwstwr ecwiti yng Nghaeredin. Yn 2017, roedd y rhwydwaith wedi gwneud 27% o'r holl gytundebau Albanaidd a 24% o holl drafodion buddsoddwyr angel y DU. Sefydlwyd Angylion Buddsoddi Cymru ym mis Mai 2018 a dyma'r rhwydwaith angel ffurfiol mwyaf yng Nghymru. Croesewir ei ddatblygiad a'i ddefnydd parhaus o gronfeydd buddsoddi fel llwyfan ar gyfer tyfu buddsoddiadau angel yng Nghymru yr un fath ac y mae'r Rhwydwaith Archangels wedi ei wneud yn Yr Alban.

- Y potensial i ddenu cyfalaf o du alltudwyr o Gymru. Roedd barn nad oedd digon wedi'i wneud i ddangos cyfleoedd buddsoddi i'r alltudiaeth hwn. Gallai mentrau Llywodraeth Cymru, fel y prosiect 'GlobalWelsh' / Cymru Fyd-eang, fod yn hanfodol o ran y cyfeiriad hwn.

- Mynegwyd pryderon ynghylch y ffaith ei bod yn ymddangos bod cyllid ecwiti yng Nghymru wedi'i dargedu at nifer fach o sectorau, a gyda hyn y canlyniad o fuddsoddwyr ecwiti yn chwilio am gyfleoedd twf uchel er mwyn cael enillion priodol. Gellid annog buddsoddwyr ecwiti i archwilio nifer ehangach o sectorau yn yr economi ranbarthol a Chaerdydd sydd â photensial twf, gyda Chronfeydd Banc Datblygu Cymru yn sector agnostig yn bennaf. Mae yna hefyd her fwy cyffredinol i fuddsoddwyr ecwiti edrych yn fwy gofalus ar eu meini prawf ariannu, ac a oes modd mirienio hyn i gynyddu'r mathau o BBaCh sy'n gymwys i dderbyn cyllid. Mewn esblygiad ecwiti clwstwr dylai cyllid ecwiti fod ar gael i ystod eang o sectorau.

- Mae angen i'r offerynnau polisi rhanbarthol fel y maent yn berthnasol i ariannu ecwiti fod wedi'u cysylltu'n well â pholisi datblygu economaidd cyffredinol yng Nghymru, a bod â chysylltiad gwell â dadleuon ynglŷn â phroblem cynhyrchiant yng Nghymru.

- O ochr y galw, datgelodd yr ymgynghoriadau fod cynyddu ymwybyddiaeth entrepreneuraidd am gynlluniau ariannu ecwiti ac yn enwedig manteision codi cyfalaf ecwiti yn hanfodol, gyda her i BBaCh yng Nghymru fod yn fwy parod i fuddsoddi. Roedd hyn yn cynnwys hyfforddiant entrepreneuraidd o ran sut y gallent fynd at ddarpar fuddsoddwyr a hyrwyddo eu cynlluniau a'u syniadau busnes yn effeithlon. Roedd hyn hefyd yn cynnwys BBaCh yn deall yn well y meini prawf ariannu a ddefnyddir gan fuddsoddwyr ecwiti. Yn hyn o beth, gallai seminarau lle y gall BBaCh rannu profiadau ac adolygiadau sy'n asesu parodrwydd entrepreneuriaid ar gyfer buddsoddi a rhwydweithio buddsoddi fod yn werthfawr.

- Mae potensial ar gyfer cydweithredu cryfach rhwng Caerdydd a Bryste o ran datblygu ecosystem ecwiti gyda'r ardal fwy hon, sy'n cynnwys mwy o gyfleoedd BBaCh posibl, a nifer fwy o fuddsoddwyr ecwiti, a chwmnïau gwasanaethau ariannol. Roedd rhai pryderon ynghylch a oedd Caerdydd yn ddigon mawr i gefnogi ecosystem esblygol yn effeithlon.

5.2.1. Dadansoddiad CGCB (Cryfderau, Gwendidau, Cyfleoedd a Bygythiadau) o'r cyflenwad a'r galw ecwiti BBaCh

Mae Tabl 5 isod yn crynhoi materion allweddol ar yr ochr gyflenwi a galw o ran cyllid ecwiti BBaCh a gododd drwy gyfrwng y broses ymgynghori. Cyflwynir y rhain yn nhermau dadansoddiad CGCB.

Tabl 5: Dadansoddiad CGCB

Cyryfderau	Gwendidau
Clwstwr ecwiti sy'n datblygu yn ardal Caerdydd.	Mynediad anwastad at gyllid ecwiti ar hyd a lled Cymru.
Arbenigedd cymharol ardal Caerdydd mewn gwasanaethau ariannol.	Niferoedd cymharol fach o fusnesau bach twf uchel.
Rhaglenni cyflymydd rhagweithiol yn ardal Caerdydd / De Ddwyrain Cymru.	Mater canfyddedig ochr y cyflenwad o ran bylchau ecwiti mewn cytundebau sy'n fwy na £0.5m.
Rhwydwaith buddsoddwyr Angel.	Nifer isel o leoedd cydweithio a deilliannau prifysgol.
Mae agosrwydd daearyddol yn galluogi buddsoddwyr o Lundain i fonitro cwmnïau presennol sydd â chefnogaeth ecwiti yng Nghaerdydd a'r De-ddwyrain.	Parodrwydd BBaCh i hyrwyddo buddsoddwyr achos i ecwiti.
Presenoldeb Banc Datblygu Cymru gyda chronfeydd sylweddol, arbenigedd rhanbarthol a rôl broceriaeth.	Mae defnydd isel BBaCh o ymyriadau presennol y wladwriaeth i gynorthwyo gydag ariannu ecwiti.
Mae Angylion Buddsoddi Cymru yn sail ar gyfer syndicetiau a allai wella cyflenwad cronfa ecwiti.	Buddsoddwyr ecwiti yn methu â dod o hyd i BBaCh gyda chynlluniau buddsoddi sy'n bodloni meini prawf buddsoddi.
	Gogwydd sector mewn buddsoddiadau ecwiti.
	Ansawdd cyflogaeth gwasanaethau ariannol yng Nghaerdydd ac ochr cyflenwi sgiliau.
Cyfleoedd	**Bygythiadau**
Cynnydd graddol mewn buddsoddiadau ecwiti BBaChau newydd.	Mae mynediad daearyddol anwastad at ecwiti yn cyfyngu ar ragolygon twf BBaCh mewn rhai rhannau o Gymru.
Dysgu entrepreneuraidd ar geisio buddsoddiad ecwiti.	Dibyniaeth uchel ar BBaCh ar fuddsoddwyr ecwiti lleol.
Gallai nifer fawr o gwmnïau sy'n elwa ar raglenni cyflymydd busnes wella eu mynediad at gyllid ecwiti.	Crynodiad uchel o gytundebau ecwiti mewn diwydiannau penodol.
Potensial i ddenu cyfalaf o alltudwyr o Gymru.	Buddsoddwyr ecwiti yn Llundain / De Ddwyrain sydd â gwybodaeth gyfyngedig o gyfleoedd y tu allan i Dde-ddwyrain Cymru.
Arallgyfeirio sectorau lle mae cytundebau ecwiti yn digwydd yn y dyfodol.	Mae anawsterau parhaus i BBaCh wrth fynd at a hyrwyddo eu cynlluniau gyda darpar fuddsoddwyr yn effeithio ar dwf cynhyrchiant Cymru.
Potensial ar gyfer cydweithredu cryfach rhwng Caerdydd a Bryste o ran datblygu ecosystem ecwiti.	Ymwybyddiaeth entrepreneuraidd isel am gyfleoedd ariannu ecwiti, cynlluniau llywodraeth a buddsoddwyr ecwiti yn eu hardal.

6. Argymhellion

Mae'r argymhellion sy'n dilyn yn ymwneud â'r modd y gellir gwella'r ochr galw a chyflenwi ar gyfer cyllid ecwiti yng Nghymru, ac i ba raddau y gellir datblygu Caerdydd fel clwstwr ecwiti. Mae'r materion cyd-destunol a ganlyn yn llunio argymhellion yr adroddiad hwn:

- Mae'r cyflenwad o gyllid ecwiti yng Nghymru yn gysylltiedig â gofynion, gyda'r adroddiad yn datgelu y gallai buddsoddwyr ecwiti ystyried bod y galw am gyllid ecwiti yn isel. Mae'n ymddangos y derbynnir rhyw gymaint bod Cymru, fel rhannau ymylol eraill y DU, â chanddi lai o BBaCh sy'n tyfu'n gyflym na rhanbarthau yn agosach i Lundain.
- Mae gwybodaeth am gytundebau ecwiti sy'n digwydd, a'r ochr gyflenwi ar gyfer ecwiti yn debygol o fod yn anghyflawn yng Nghymru, gyda'r data sydd ar gael yn annhebygol o fod yn darparu darlun cynhwysfawr o raddfa a lleoliad cytundebau ecwiti.
- Gellid dadlau nad yw'r mater datblygu ar gyfer Cymru yn ymwneud â phresenoldeb neu fel arall clwstwr ecwiti, ond yn hytrach gwella amodau cyffredinol ynghylch cyflenwad ecwiti a nodi galw am ecwiti mewn gwahanol rannau o Gymru, ac mewn ystod eang o sectorau.
- Mae'r canfyddiadau mewn perthynas â chyflenwi ecwiti yng Nghymru yn awgrymu bod yna rôl ar gyfer ymyrryd, a bod Banc Datblygu Cymru yn asiant pwysig o ran nodi gofynion, yn ogystal â bod yn gyflenwr ariannu ecwiti.

Mae rhai o'r argymhellion isod yn ymwneud â ffactorau y gellid eu hystyried fel rhai sy'n gwella ochr galw a chyflenwad cyllid ecwiti, ond mae angen rhoi rhywfaint o ystyriaeth i ba sefydliadau sydd yn y sefyllfa orau i weithredu'r pwyntiau hyn, a rolau cymharol y sectorau preifat a chyhoeddus. Yn y cyd-destun hwn, yr argymhellion yw :

- Y dylid bod yn ofalus wrth geisio datblygu Caerdydd yn echblygol fel clwstwr ecwiti. Yn ddiau, mae'r twf diweddar cryf a chyfansoddiad sectoraidd Caerdydd yn golygu y gallai fod nifer yn rhagor o brosiectau ar gael ar gyfer buddsoddwyr ecwiti, ac mae'r adroddiad yn dangos bod elfennau o'r ochr gyflenwi eisoes yn eu lle, ond gyda phroblemau penodol o amgylch digonolrwydd buddsoddiad sector breifat i'w ysgogi ochr yn ochr â buddsoddiadau ecwiti Banc Datblygu Cymru. Fodd bynnag, mae angen canolbwyntio mwy ar ddatblygu galwadau am ecwiti ar draws yr economi ranbarthol, ac mewn nifer ehangach o sectorau. Mae'r data sydd ar gael ar gytundebau ecwiti ar draws ardaloedd awdurdodau lleol Cymru yn datgelu amrywiadau sy'n annibynnol o faint economïau'r awdurdodau lleol.
- Gellir gwneud mwy i rybuddio cwmnïau bach a dechreuwyr newydd yng Nghymru am fanteision ecwiti a chyflenwad ecwiti. Ymddengys hefyd bod angen cynorthwyo entrepreneuriaid i ddatblygu eu hachosion busnes ar gyfer ecwiti. Mae arolygon o gwmnïau bach yng Nghymru yn parhau i ddatgelu bod ariannu ecwiti yn is na'r rhestr flaenoriaeth o ran y galw am wahanol fathau o gyllid. Er y gall fod rhesymau da dros hyn, mae'n debygol hefyd bod hyn yn cynrychioli'r achos bod yna anghymesuredd gwybodaeth. Mae creu digon o rwydweithiau sefydliadol rhanbarthol a lleol i alluogi'r dysgu angenrheidiol am bosibiliadau ariannu ecwiti yn hanfodol, yn ogystal â gwella gwybodaeth am gynlluniau ecwiti presennol y wladwriaeth.
- Yn gysylltiedig â'r argymhelliad uchod, mae'r angen i ddatblygu ymhellach biblinell o ddeilliannau o'r prifysgolion yng Nghymru. Er bod gan Gaerdydd dri sefydliad ymchwil ac felly mae mewn sefyllfa unigryw i gydlynu ymdrech i gynyddu niferoedd, dylai cyrhaeddiad a chyflenwad cyllid ecwiti Banc Datblygu Cymru weithio gyda phrifysgolion ar hyd a lled Cymru i hwyluso cynnydd deilliannau yn yr arfaeth.

- Mae ffocws sectoraidd cytundebau ecwiti (ee nifer cymharol fawr o gytundebau Cymreig, o ran niferoedd a gwerth, mewn sectorau fel gweithgynhyrchu, gwasanaethau busnes a TGCh) yn bryder. Gall hyn adlewyrchu arbenigedd sector buddsoddwyr ecwiti, a / neu ymagwedd sy'n canolbwyntio ar Gaerdydd / De Ddwyrain Cymru tuag at ariannu ecwiti yng Nghymru. Gellid annog buddsoddwyr ecwiti i fireinio eu rheolau a'u sgriniau buddsoddi er mwyn darparu ar gyfer gwahanol sectorau (ac mewn gwahanol rannau o Gymru - gweler isod).

- Mae'n anodd dianc rhag y ffaith bod mynediad at gyllid ecwiti (a mathau eraill o gyllid) yn anwastad yn ddaearyddol, gyda hyn hefyd yn gysylltiedig â ffocws sectoraidd cytundebau ecwiti presennol. Mae angen gwneud mwy o ymdrech i nodi galwadau posibl am ecwiti mewn rhannau o Gymru draw o'r brifddinas, a chynnwys cwmnïau mewn ardaloedd gwledig. Yn hyn o beth, mae rhoi gwybod i fuddsoddwyr ecwiti am gyfleoedd ar hyd a lled Cymru yn holl bwysig. Mae Banc Datblygu Cymru mewn sefyllfa dda i asesu gofynion ecwiti ar hyd a lled y wlad.

- Mae angen ymchwilio i'r honiad bod galwadau ecwiti sy'n fwy na £0.5m yn fwy anodd eu gwasanaethu yng Nghymru o ystyried cwmpas Banc Datblygu Cymru i gynnig symiau mwy o gyllid ecwiti. Nid yw'r ffaith bod entrepreneuriaid yn ceisio gwerthoedd mwy o gyllid ecwiti y tu allan i'r economi ranbarthol yn broblem o anghenraid. Mae'n fwy o broblem os yw BBaCh yn cael eu hatal rhag ceisio symiau mwy o ecwiti gan fod buddsoddwyr ecwiti mwy o faint ymhellach i ffwrdd. Mae rhoi gwybod / codi ymwybyddiaeth ymysg buddsoddwyr ecwiti allanol am brosiectau rhanbarthol posibl y tu allan i Dde Ddwyrain Cymru yn flaenoriaeth.

Atodiadau

Atodiad A: Lleoliad cwmnïau sy'n derbyn buddsoddiadau ecwiti Banc Datblygu Cymru 2002-2018

Awdurdod Unedol	Nifer y buddsoddiadau	% buddsoddiadau	Cyfanswm gwerth y buddsoddiadau (£m)	Gwerth buddsoddiadau fesul 1,000 o gwmnïau (£)	% o gyfanswm y gwerth Cymreig	Gwerth cyfartalog (£)
Caerdydd	187	30%	42,641,632	1,278,610	27%	228,030
Abertawe	59	9%	12,796,922	709,954	8%	216,897
Torfaen	43	7%	8,166,607	1,503,979	5%	189,921
Sir Ddinbych	43	7%	9,546,258	985,675	6%	222,006
Pen-y-bont ar Ogwr	41	7%	13,310,108	1,481,370	8%	324,637
Caerffili	36	6%	6,347,715	637,321	4%	176,325
Sir Fynwy	32	5%	10,420,003	866,889	7%	325,625
Casnewydd	27	4%	6,961,157	606,637	4%	257,821
Blaenau Gwent	20	3%	3,065,333	763,470	2%	153,267
Gwynedd	19	3%	3,702,427	245,194	2%	194,865
Sir Benfro	16	3%	8,957,806	654,810	6%	559,863
Rhondda Cynon Taf	22	4%	4,670,644	314,840	3%	212,302
Conwy	13	2%	1,699,971	166,501	1%	130,767
Bro Morgannwg	12	2%	4,570,200	405,160	3%	380,850
Powys	11	2%	1,195,000	60,384	1%	108,636
Wrecsam	10	2%	1,105,996	99,684	1%	110,600
Sir y Fflint	11	2%	5,150,000	431,143	3%	468,182
Castell-nedd Port Talbot	8	1%	9,738,499	1,269,687	6%	1,217,312
Ceredigion	6	1%	1,375,000	166,264	1%	229,167
Caerfyrddin	5	1%	1,643,571	85,580	1%	328,714
Ynys Môn	4	1%	465,000	75,733	0%	116,250
Merthyr Tudful	3	0%	533,000	167,874	0%	177,667
Cyfanswm	**628**	100%	**158,062,848**	12,976,756	100%	**287,714**

Atodiad B: Hanes diweddar buddsoddiadau ecwiti yng Nghymru

1998-2000	Nifer y cytundebau	15
	% o’r DU	1.65
	£ miliwn	14
	% o’r DU	0.9
2001-2003	Nifer y cytundebau	57
	% o’r DU	4.62
	£ miliwn	31
	% o’r DU	3.4
2005-2007	Nifer y cytundebau	50
	% o’r DU	3.35
	£ miliwn	29
	% o’r DU	1.65
2008	Nifer y cytundebau	13
	% o’r DU	7.25
	£ miliwn	2
	% o’r DU	0.6

Ffynhonnell: Mason, C. and Pierrakis, Y. (2013) Venture Capital, the Regions and Public Policy: The United Kingdom since the Post-2000 Technology Crash. *Regional Studies* 47, 1156-1171

Atodiad C: Enghreifftiau o sefydliadau sy'n weithredol mewn cytundebau ecwiti BBaCh yng Nghymru

Cronfa Twf Busnes (CTB): Cronfa ar draws y DU gyfan - sydd â swyddfa yng Nghaerdydd. Un buddsoddiad y flwyddyn, ar gyfartaledd. Yn 2017, buddsoddwyd ecwiti yn DEVOPS gyda £3 miliwn. Mae'r cwmni hwn yn y 50 o gwmnïau twf cyflymaf yn y DU.[54]

Catalyst Growth Partners: Cronfa fuddsoddi sy'n seiliedig yng Nghymru. Sefydlwyd yn 2014 yng Nghasnewydd. Mae ei bortffolio presennol yn cynnwys 12 busnes yng Nghymru (Caerdydd, Abertawe a Chasnewydd).

Banc Datblygu Cymru: y prif chwaraewr yng Nghymru, mae ei weithgarwch yn cael ei ddadansoddi yn yr adroddiad hwn.

Lloyds Development Capital: Y tŷ ecwiti preifat sy'n is-gwmni i Lloyds Banking Group ac a agorodd swyddfa ranbarthol yng Nghaerdydd yn 2016. Ers hynny, mae wedi gwneud pedwar buddsoddiad ecwiti yng Nghymru.

Cronfa Fuddsoddi Gwyddorau Bywyd Cymru: Fe'i sefydlwyd yn 2012, gyda £100 miliwn o arian ar gael i gefnogi cyfradd twf, cyflogaeth a mynediad at gyllid ecwiti ar gyfer busnesau gwyddorau bywyd yng Nghymru.

Wealthify: Cronfa ecwiti preifat sy’n seilieidg yng Nghymru, yng Nghaerdydd.

[54] http://www.fastgrowth50.com/2018/devops-group-cardiff